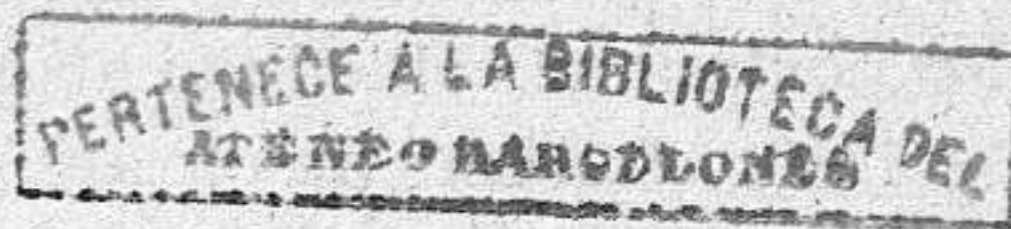

L'Artista Modern

«Siguém moderns!—Sobretot guardemnos bé de seguir los antics principis d'art; rebusquém la personalitat, l'actualitat, la contemporanietat en tot i ans que tot; lo passat no'ns interessa gens; lluny de las ideas velles, esguardém entorn de nosaltres, visquém ab nostre temps, solsament ab aquestas condicions serém *artistas moderns*.»

Y els bons *snobs* que, à l'hora actual tots s'ocupan d'art, ¡ai!... màrcan el pas ab entusiasme. Tot lo que no porta la etiqueta: *article modern*, es per ells despreciat com un article passat que ha viscut massas dias al aparador.

Fa trenta dos anys que—(soc prou vell pera parlarne, perque, de jove, vareig assistir à la fi d'aquest estat de cosas,)—lo *snobisme*, que no s'anomenave aixís encar, proclamave:

«Imitém als antics!—Sobretot guardemnos de l'originalitat; lo de nostre temps no'ns interessa gens; femnos academics, à aquest preu solsament lograrém l'èxit.»

I la gent à la moda que s'ocupaven d'art, menys nombrosa que avui dia, marcaven el pas ab entusiasme, i es construia l'esglesia de Santa Clotilde, Winterhalter floreixia en pintura, mentres que'ls Manet, els Flaubert, els Wagner eran relegats à la classe de gent de perillosa companyia.

Aixís va el mon; no penso dir res de nou dihent que'ls veritables gènis no son pas en sos temps, reconeguts com á tals; mes lo que aquí jo vull examinar, es sí, d'aquests dos *snobismes* evidentment tant fals l'un com l'altre, es l'actual lo pitjor.

Per de promte, que significa aquest terme: *artista modern*?

No es cert que sembla una d'aquellas expresions ampulosas que al escorcollarlos hi el sentit ens resultan futesas dignes del antic i popular M. de la Palisse?...

Artista modern!—Pró es qu'un verdader artista pot no esser modern?... Es que Victoria, Monteverde, Rameau, Gluck i Beethoven no han sigut moderns com ho son are Ricart Strauss ò Gustau Charpentier que si demá es morien, Deu no ho vullga, demá passat ja haurien deixat d'esser moderns?...

L'artista modern no es donchs, com especialment, certs esperits poc reflexius asseguran, aquell que fa l'art seguint las ideas de la seva época,—¿com podria fer altre cosa?...—Fins l'art dels mes grans, dels constants, es generalment, el resultat d'ideas que no més trovarán sa aplicació posteriorment a llur época; per definició, aqueixos no haurán sigut pas moderns?...

La locució: *artista modern*, significant: qui fa l'art del seu temps, es sencillament un contrasentit, perquè, en aquest cas, no hi han hagut mai verdaers artistes que no fossen moderns i hem de rebutjar donchs com a pleonàsica aquesta significació. Busquém una altre cosa.

Es que, en l'esperit de molta gent, *artista modern* voldrà dir potser: creador portant al vell edifici artístic, eternament en construcció, materials nous, sólits, coherents ab els antics, materials extrets de la pedrera del seu cor i pulits per sa inteligencia ab el fi de servir al bé i nudrir la vida progressiva de la humanitat?...

Aquesta definició em satisfá per complert, pró, considerantla bé, ¿no es precisament la del *artista* en general, del artista de tots els temps, veritablement digne d'aquest hermós nom i s'hauria de canviar una sola lletra al significat trehientli el mot *modern* com inútil i potser un poc ridícul?...

Schiller, que sigué també modern, ja que apassioná l'Alemanya jove de son temps, dehia ab molta rahó:

«No vos en fieu de la paraula: *modern*, te molta analogie ab la locució: *à la moda*,» jugant ab els mots alemanys *modern* i *modernd*.

Fém justicia nosaltres també à aquesta inflada expresió i dihém sencillament en tota la extensió de la paraula: «Propiament parlant, d'*artistas moderns*, no n'hi han, hi ha solsament entre los individuos que s'ocupan d'art, *aquells que son artistes i aquells que no ho son*».

—«Pró allavors,»—se m'objectará,—«vos sou partidari de las ideas vellas, vos preteneu qu'es necessari alambicar sempre las mateixas cosas i que l'home que criés un art nou en tots sos complements no sería l'artista modern somniat?...»

Y jo respondré:—«No n'hi han d'ideas vellas, lo que hi ha son fórmulas antigas, vestits vells nats de la moda que sempre passen ab ella.»

Y veushaqui precisament lo sofisme actual del que sostinc la falsetat qu'arribará à fer consistir l'art, siga en la fórmula no usade, siga en el vocable, la decoració, ò els trajos contemporanis.

En quant à l'home prodigi del qual surt de sobte i sens preparació un art tot nou, jo suplico als historiadors de la música, de la pintura, de l'arquitectura, que fassan lo favor de treurer mel del niu.

L'artista no pot esser *revolucionari*, car qui diu *revolució* vol dir *destrucció* i la misió de l'artista no es de destruir sino de crear, èll no es més, i fatalment no pot deixar de serho, que una funció de la segura y lenta *evolució* artística, car *evolució* significa *progrés*.

Jo no puc representarme el progrés com un camí recte prolongantse en una planurie, mes veig, al contrari, lo *monument-art*, del que parlave fa poc, en forma de espirall de la que los revols serían relligats ells ab ells i consolidats per medi de puntals i contraforts; los constants sentiments humans, sobre los que s'apoya, al pasar, cada un dels revols tot aixamplant la espirall sempre més alta vers l'infinit.

Entre los que s'agiten en aqueixa espirall hi han los revolucionaris—poc nombrosos—els quals volguent construir al costat del monument i no trovant punt d'apoió, desapareixen, emportats per la forsa centrífuga. Se'ls ha de planyer tot reprovant llur inútil audacia.

Altres—innombrables—s'arrapan a un sol punt del contrafort i voltan entorn d'aquest punt sense cercar elevarse mes amunt, i son los acadèmics, los eclectics que cercan l'èxit, los juheus, los imitadors mès ò menys dotats de talent, aquestos no serán jamai creadors, no serán jamai artistas, s'eclipsan inútils.

Solsament, quedan i contribueixen à la edificació del monument, los artistas, los verdaders artistas, qu'apoiantse solidament en las vellas bases dels antepassats, saven trovar en ells mateixos los materials propis pera consolidar cada vegada mes amunt, la ratlla vertical dels sempre els mateixos sentiments humans.

I precisament lo que converteix lo nom d'*artista* en un titol sublim, es que malgrat l'antigüetat de las fondacions sobre las quals construeix sa novella obra, l'artista es lliure, completament lliure.

Mirau entorn vostre i diheume si, baix aquest punt de vista, hi ha cap carrera més hermosa que la del artista conscient de la dignitat de sa missió?....

L'excercit?...—El servei del país, i en consecuencia la obediencia à las ordres donades, lo que exigeix la abnegació de si mateix, es sa sola raho d'esser.

La magistratura?—En altres temps lliure, are pobre esclave de las prescripcions ministerials.

L'universitat?—Per sa desgracia baix la protecció del govern.

La política?—Un servilisme mal disfresat.

Sense parlar encare de la administració i del funcionarisme en últim extrém que son los flagells vergonyosos de nostre país.

Per tot, obediencia per definició ò esclavitut per estat.

Un general, un magistrat, un profesor oficial no poden obrar lliurement, aventurar un gesto personal sense exposarse a veurer sa carrera espatllada ò compromesa, en cambi quin govern, quin Papa, Emperant, President de República podria imposar à un artista la obligació de fer tal obra si aquest no vol ferla ò privarli de fer tal altre si à l'artista l'hi dona la gana de compondre?... I la noble i lliure carrera no resta per aixó devant d'ell menys llargament overta!

La llibertat, veushaquí lo veritable bé, lo dot mes preciós del artista.

La llibertat de pensar—aquesta llibertat que aquells que pomposament s'anomenan lliures pensadors, s'esforçan en arrebatat à l'home—i també aquella llibertat que ningú del mon te'l poder de treurer al artista, la de construir sa obra segons sa propia conciencia.

Prò aquesta llibertat que gloriosament han practicat los verdaders artistas de tots temps, será sempre combatuda per aquells que no volen ò no saben servirsen.

Per aixó actualment encare es el blanc dels atacs de las dugues sectas que senyalave mes amunt, la secta academica i la secta revolucionaria que al capdevall no son mes, malgrat llur diferenta etiqueta, que dugues formas diversas d'una mateixa *reacció*, (perdonaume qu'usi aquest vell clixé de guirigall politich) no trovo mellor terme pera catalogar aquestas dugues tendencias retro-activas.

Per una part un sistema oficial en el que la ensenyansa del *métier* es, ho reconec, portat à un grau de perfecció rara, pro ensemps s'ha descartat del mateix tota elevada concepció del art, doncs l'afany de distincions, la lluyta per arribar al titol no deixa ja gens de temps al trevall generós de la consciencia artística.

Per l'altre part, un sistema anomenat *realista* que, rebutjan tota influencia anterior, vol, fent (solsament fins a un cert punt) taula-rasa, no veurer ni expresar res mes que la vida actual.

Aquestas dugues sectas portan, en llurs preceptes, una igual trava à la llibertat artística i encara que aparentment oposadas en titol, son de fets igualment reaccionaries, sentat que totes dugas, prenen llur punt de partida en lo mohiment retrógade del segle XVI, declarantse partidaris de lo que s'ha convingut anomenar Renaixement ò mellor dit, de aquells pseudo-philósops del segle XVIII qu'estavan—llurs escrits ho provan—tant manifestament desprovehits, no solsament de tota noció, mes de també tot sentiment d'art.

Aquestas dugas sectas, per obligació ò per *parti pris*, predican l'ignorancia i l'obscurantisme no podent ò no volguen coneixer las hermosas obras edificadas per los segles de fe: totes dugues tenen per mòvil, no l'amor que vivifica, sino l'infecnd aborriment, i llur resultat en música es, d'una part, l'harmonía rara, lo amanerament, l'article de París, i de l'altre, lo rebuscament d'un art en lo despreci de las formas i en la sola *actualitat*.

En efecte, no n'hi ha prou de sapiguer, com los academics, practicar impecablement un *métier*, es necesari á més baix la pena de quedarse un mitx-artista, situació lamentable, asimilarse las altas manifestacions d'art de tots los temps i *estimarlas*, i aquest es l'únic medi d'arribar á la creació d'obres útils al progrés.

Del costat revolucionari, vos dirán: «L'artista ha d'expressar la *vida*.» Expresar la vida?... pró es que los verdaders artistas de totes las épocas han fet jamai altre cosa?....

No es la vida mateixa en lo qu'ella té més humanament veritable lo qu'es trova en los pórtics de las catedrals del segle XIII i en las obras d'aquells pintors anteriors al Renaixement que sigueren los verdaders pares de nostres actuals impresionistes?... Qu'es la *vida* en l'art, sinó lo sentiment humá qu'un artista emocionat ha expresat en la seva obra?... Qu'es lo que precisament fa las grans obras eternament joves i eternament hermosas.

Certament viuhen i ens emocionan perquè viuhen nostre propia vida, aquells graves syndics de Rembrandt, á Amsterdam, aquells escuders i pa-

gesos de Gozzoli al palau Riccardi, aquells escullits i aquells condemnats dels tímpanes de nostres catedrals francesas; si, certament revivim impresions de natura en la sisena simfonia i en tantes altres peces de Beethoven, i no es solsament la mágica Armida qui fá vibrar la nostra ánima en lo sublim monolec qu'acaba l'obra de Gluck, sinó la dona, la dona, sofrint la dona desamparada. Revestiu aqueixa Armida ab una roba de pagesa ó d'obrera, anomeneula Angeleta ó Margaride, la impressió de la escena no será ni més ni menys dolorosa, quedarà idènticament la mateixa sense qu'en la música s'hagi de modificar una sóla nota, perquè aquesta es verament humana i humanament pensade. Lo que fá la bellesa ben real de «*Lluisa*», l'obra de Gustau Charpentier, no es pás los trajos i el parlar moderns; no sont pás las teorías quelcóm antiquades sobre l'amor lliure que declame son Juli, no son tampoch los riallers *hors-d'oeuvre* de la vida actual qu'un trova, d'altre manera composats, en moltes obres desde lo *Desertor* fins á *Cármèn* sinó los caràcters profundament humans, profundament sentits, profundament expressats de la noia i de son pare.

Deixém apart, com á inútils i despreçiables totes las teorías oficials i revolucionaries; l'artista verdaderament digne d'aquest nom no s'entreban-cará ab aquestas broscallas del camí, guardarà noblement sa llibertat, sense odi als homes, reconeixent entre aquestos los que l'hi ofereixen obras hermo-ses, sense distinció de clases, pró aixó si, inclement contra los falsos principis.

S'esforçará, després d'haver, no solsament vist per sobre, sinó profundisat lo coneixement de las grans manifestacions d'art anterior, en edificar demunt los fonaments inamovibles un nou cercol de la magnífica espiral expresant lleyalment, tal com los sent, tal com los sofreix, els, sempre iguals, sentiments humans.

Solsament d'aquest modo adquirirá personalitat i podrá servir á l'alta i sana alimentació de las ánimas esdevenidoras, lo qu'es el fi suprem de l'art.

Y, pera resumir tot lo que acabo de dir, no trovo res mellor qu'une cita d'un llibre, ben passat de moda à l'hora actual en las esferas de la ensenyan-sa oficial, pró al cual es necessari no obstant tornar cada vegade que's tracta de moral; lo catecisme. «Deu», diu aquest llibre, «ha creat á l'home pera que lo conegués, lo estimés, i lo servís.»

L'art—emanació divina—no dona á sos devots altra máxima: *coneixer, estimar, servir*, car lo coneixement que fá fort i que fá just, l'amor que provoca la creació i la consciencia d'une alta misió educadora, sont, jo ho asseguro, los tres punts essencials del caracter del artista no diré *modern*, si diré mellor, del *artista lliure*.

VINCENT D'INDY.

Traducció de Joan Llongueras.

Homenatge a En Joan Maragall

Fa anys, uns quants amichs d'En Maragall acordaren ferli un bell present de nocces, recullint en un volúm las inspiradas efusions líricas que tenia esparsas l'eminent poeta.

De llavoras ensá, En Maragall ha seguit fixant sas més hermosas inspiracions. Ab la Poesía, En Maragall ha parlat als joves, sempre d'ell tan estimats. Y l'ultima onada de joventut, reconeguda al poeta, el rellegeix, y l'estima, y fins porta en algúns de sos capitostos l'estela del Mestre, ben clara y viva.

Mes si parlar als joves es tasca plena d'encisos, En Maragall n'ha feta un'altre dificultosa y estimabilíssima. Ha parlat als vells, y els hi ha parlat desde l'seu Diari; per ferlos compendre els propis entussiasmes, devegadas els ha hagut de cenyir dolorosament; ha hagut de reposar y mitj endormir las cosas viventas y bategadoras que en ell sentia; s'ha resignat al pergami.

La vellesa sempre es respectable, en els homes y en els diaris; En Maragall entrá en el vell *Diario de Barcelona* dant el bras a un vell; a don Joan Manyé y Flaquer. Aixís comensá la gloriosa gesta periodística d'En Maragall.

El *Diario de Barcelona* havia publicat poesías d'en Rubió y Ors. Més tart el *Diario de Barcelona* publicá admirables poesías d'en Maragall. D'en Rubió y Ors a n'en Maragall! S'havía aixecat una aurora... Però els vells no ho entenían. Y en Maragall, ab sa afabilitat insinuant, els repetía ab paraulas brillantas, que l'sol venia. Y els vells no ho entenían tal vegada, però s'extasiavan. Era al contrari de sempre. Era un infant, are, el que contava rondallas als vells.

Pobres vells! En Joan Maragall, per assumptos particulars, ha sortit del *Diario de Barcelona*. Quan ells ho llegiren en una pobra gazetilla, en quedaren tristos. Y fins el *Diario de Barcelona*, aquell dia va sortir més groch.

* * *

Donchs, ¿per qué s'han de perdre aqueixas rondallas maravellosas?

A nosaltres, als joves, ens toca reunirlas en llibres, per gaudiment de vells y joves. Y al iniciar aqueixa idea, creyém interpretar una aspiració unánim. Cal recullir piadosament l'obra d'En Joan Maragall al *Diario de Barcelona*.

Que tothom hi digui el seu parer. Vistas las primeras impresions, CATALUNYA convocará una reunió ahont estigui representada la Prempsa Catalana, y allí deixarà enterament l'assumpte en mans de la Comissió que s'nomeni.

La Prempsa Catalana ha de ser la que obri suscripcions y dirigeixi la publicació d'uns exemplars inoblidables de periodisme catalá en llengua castellana.

LA REDACCIÓ.

Escritas las ratllas qu'antecedeixen, hem rebut innombrables adhesions de literats catalans qual llista farém constar en el nombre vinent.

Traduccions d'Horaci

A Virgili

Llibre I—Oda XXIV

*¿Qui sentirà vergonya de plorar
a un tan volgut amich o moderar
tindrà son sentiment?*

*Exhala tristos cunts d'anyorament
oh Melpòmene, tu qui del gran Pare
la citara has rebut y la veu clara.*

*Donchs tan mateix un somni etern reté
pera sempre a Quintili en la fossana...!
aquell a qui'l Pudor ab la germana
de la Justícia, la incorrupta Fe
y la Veritat senzilla no'n veurán
un altre de semblant!*

*Si ell al morir ha estat
ben digne de que'ls bons l'hagen plorat
més digne es de tes llàgrimas, Virgili.
Mes jay! que es tot debades: ja Quintili
no reviurà als ulls teus
per mes que ho pregues fervorós als deus.
Si avuy polsesses com Orfeu avans
la dolçíssima lira*

*que fins als arbres commogué ab sos cants
no tornaria al cos l'ombra invisible
que, inexorable en revocar lo fat
lo deu Mercurius ab sa vara horrible
ha unit per sempre al tenebrós remat.
Trist es axó! Mes si no's pot desfer
ab la resignació's fa mes lleuger.*

A PÓSTUMUS

(Llibre II—Oda XIV)

*Ay! Póstumus, oh Póstumus, la vida
s'esmuny bo y desseguida:
que la virtut matexa es impotenta
pera fer retardar un sol moment
la arrugada vellesa que's presenta
y la mort inclement.*

*Encare que inmolesses tots els dias
trescents vedells, amichs, no amansirias
al deu Plutó que ab llágrimes no's dona.
Ell es qui a Tici y a Gerió Triforme
subjecta de la Estigia ab la trista ona
que ha de solcar un jorn
tothom qui viu del terrenal present
desde l'alt rey al terraçá indigent.*

*En va fugim de la sachnosa guerra
y de l'ona que's romp entre'l rocám;
en va quan la tardor baxa a la serra
del vent insá poruchs ens resguardám.
Hem de veure al Coct d'aygua llotosa
que's va escorrent ab marxa peresosa
y á las fillas de Dánao malehit
y a Sísiphus damnat a etern neguit.
La llar, la terra y la muller amant
s'han de dexar: de tots aquestos arbres
de que ets avuy senyor, per un instant
tan sols te seguirá el xiprer funest.*

*Y un altre hereu mes llest
apurará del Cécubo la gerra
que guardas ab cent claus a sota terra
y arrosará la sala ab millors vins
que'ls sacerdots augurs en sos festins.*

A la Musa Melpómene

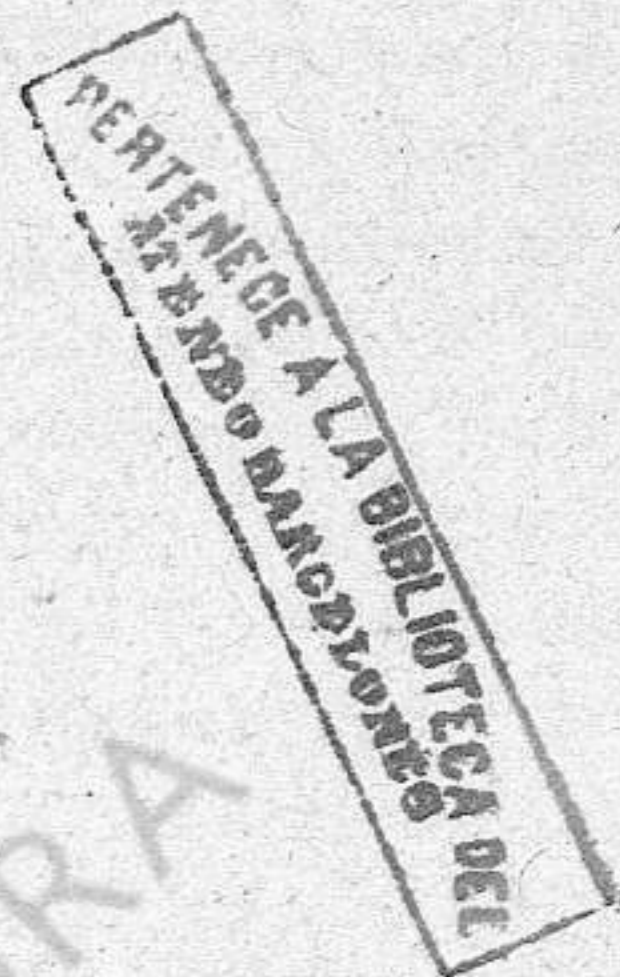
Llibre III—Oda XXX

He alçat un monument de mes durada
que'l bronzo y mes excels que l'edifici
real de las Pirámides. Las plujas
no podrán aterrarlo ab sa perfidia
ni l'Aquiló impotent, ni la innombrable
serie dels anys ni'l temps ab sa carrera.
No moriré tot jo: molta part meva
la mort evitará. La meva gloria
crexerá mentres puje al Capitoli
la callada vestal ab el Pontífice
y encare que plebeu, desde allá hon corre
l'Ofant precipitantse ab violencia
fins allá hont regna en mitx de pobles frèstechs
el Daunis pobre d'ayguas, seré célebre
perque primer que tots a la llengua itala
portí'ls versos eòlis. Oh Melpómene
pren a tos mèrits la deguda gloria
y a mí vòltam el front ab llors de Delfos.

A Melpómene

Llibre IV—Oda III

Aquell a qui, Melpómene,
miris al naxer ab esguart benigne
no'l tornarà pas célebre
l'ardor del pugilat en los Jochs Istmichs,
ni'l durá'l pòltro indómit
victoriós en la carroça grega,
ni'l mostrará la guerra
coronat de llores al Capitoli,
perque de reys contraris
haurá abatut l'inflor y la superbia;

*sino que'l Tibur fétil
de amorosa corrent y la ufanosa
cabellera dels boscos
l'ennoblirán ab sos cantars eòlichs.
Ja avuy la gent romana
entre l'amable estol de sos poetas
me conta; ja la enveja
no'm mossega pas tant de dia en dia
Oh musa, tú que trempas
la dolça veu de la daurada cítara
que fins lo cant del cigne
regalarás si't plau als callats pexos
si avuy mon pas senyalan
y'em diuhen rey de la romana lira,
si visch avuy y agrado
present es solament de ta finesa.*

LLUIS GISPERT.

Sociología.- El Mal

Cercar y determinar quin s'ia l'objecte final que's preté assolir ab les seguides vagues que en nostres viles industrioses, endarrexen la vida mercantil, sería tasca ben senzilla si la trista realitat no'ns posés els acontexements tan apròp nostre fins á férnos-los tocar, vulgas no vulgas. Aquí s'hi escauria aquell dictat del heretje Rosseau quan deya que «'s necessita molta filosofia pera observar els fets qu'están molt á la vòra de nosaltres,» ó com ab més galana expressió consigna nostre Beat Ramón Llull, que «així com los ulls corporals per sobre acostament dels cors tocant á ells perden la ocasió de veer, en així l'enteniment es soptat per sa acció é per sa actualitat en entendre.»

De tota manera a vesllúm dels incoerents principis, barreja de Socialisme y Anarquisme, que constituexen la doctrina que sostenen y aplican la majoría de nostres classes obreres, y per mitj de les contradiccions que suposa el predicar al hora els dogmas del dret al treball, de la llibertat individual de guanyarse la vida del modo que's tinga per convenient, mentres no's falti á la moral, y'l sistema de resistencies passives (que resulten sempre *actives*), ab llurs vagues de solidaritat, ab llurs coaccions, violencies y atropells; ben clarament hi traspunta y s'hi endevina un afany neguitós de dotarse les classes treballadores de medis suficients pera donar satisfacció complerta á llurs necessitats

(1) Son ben coneguts els mérits del jove tractadista J. Algarra, qu'ab en J. Terrassa Auger y en Samada representa l'escola tradicional en Sociología.—N. de la R.

cada dia en augment, fins assolir lo que ja fou l'ideal dels primers socialistes, quins pretenien ab llurs organitzacions artificials, lograr la supressió del dolor y del sofriment en les masses y l'ostracisme del mal en les societats. Y axó ¿es possible?

Del tot, crech que no.

Reaccionant contra el principi de l'Schopenhauer de que «sols el Mal es positíu», van dir ab certa religiositat els socialistes: «El Mal no pot entrar en el plan providencial. Ni Deu ni la Natura decretaren el sofriment; aquêt naix de les institucions humanes,» arrivant per aytal camí á predir que l'humanitat no patiria. Però aquests declamadors que anunciaren el fi de tot sofriment social, com observa Bastiat, no s'atreviren á dir lo mateix del sofriment individual: no gosaren assegurar que l'home arribaria á no envellir, á no patir y que no moriria. Y es, perquè aixís com es personalíssim é inherent el dolor á la essencia del home, es natural é inevitable el malestar y el sacrifici en l'humanitat. Però s'ha de tenir en compte, no obstant, que la mateixa manera que l'individu, dotat de franch albir, posseix una direcció innata cap al Bé encare que sia lliure pera exercir el Mal; també les societats com els homes está dotades d'un aplèch de forces impulsives y repulsives que les constituexen en motors socials, els quals com si fos per un ressort amagat, per una predisposició determinada, per una mena de gravitació, son endreçats cap al Bé.

Reconéixer aquest cayent que predomina en les societats no es pas negar el dolor social. Hem de comensar confessant en els pobles, al considerarlos solsament com á entitats vivents, l'existencia d'un sofriment del que no s'en podran may desfer per ser el *mal*, que'n dirían *natural*, la nafra sempre oberta y sagnant que com per lley d'herencia segella l'humanitat d'ensá que'l primer home ja va voler ser igual á Deu. Debades bregaran els improvisats redemptors de les masses pera estalviarlis aquêt dolor colectíu, puig l'organització natural de les gents sempre tindria per fons l'armonia económic que forman la *necessitat*, l'*esforç*, el *trevall* y la *satisfacció*. Qui axó desconega ó rebutji es fácil que'ns fassi ofrena d'un nou ordre social, que si per lo desequilibrat pot estar en adequació ab el cervell que l'ha concebit, sempre será utòpich en el terror de la práctica.

Pero ni aixís encare podem ser del tot pessimistes, puig si be la societat está naturalment subjecte á aytal punició, conté en sí un fort element de renaxensa, una força restablidora del ordre perturbat, una veritable potencia curativa y guaridora, que va cicatrisant tal com creix la enverinada nafra del mon humanal. En altre càs, l'especie racional dexada de la mà de Deu, faria sigles que s'hauria extinguit, sucumbint aclaparada per las calamitats públiques.

Un altre element atueix á l'humanitat més dolorosament encare. Al sofriment que li reporta la vida, tot y obrant ab conformitat ab les lleys naturals, hèm d'integrari el que li prové de l'alteració ó contradicció feta á dits principis per part de la facultat entenedora, lliure y directiva de la colectivitat. No hi ha pas cap dupte de que una font d'hont raja la desgracia está en les mateixes institucions humanes, perquè aquestes son imperfectes; y si axís no fós ja no serían humanes.

Ningú gosará negar lo molt perjudicial y malafactor que resulta el Poder públich, desde'l moment que s'excedeix en la seva delegació, desde que's surt del círcol limitat per la ratlla que separa les seves atribucions dels drets dels ciutadans; la seva acció ex-

tralimitada fá brollar la injusticia, l'expoliació, capgira el natural compartiment del treball, dels agents, dels capitals y dels goigs, reviscola les causes actives de crissis industrials, de vagues y de miseria, aumenta la deliquencia, y al recórrer als medis més enérgichs de repressió, no's fá altra cosa que fomentarla. Y l'injusticia, després que ha passat per en mitj de totes les capes socials, sempre deixa el seu imposit anorreador en la disgregada munió de la pobretalla.

Quan els Governes se desenten de les normes eternes qu'establexen devèrs envers Deu, el prohisme, y ab un matex, necessariament han de violentar tots els ordres de la vida, y per força del topament de la natural acció de la societat ab la reacció oficial n'ha d'esdevenir un cruximent dolorós en la massa ó materia hont tals moviments s'exercen. S'ha comès el delicte social, però tart ó d'hora, el sofriment que sempre es íntim y personal realisa el seu destí y la seva misió beneficiosos, en la forma de sanció penal y pública que'n dièm *expiació*.

Al primer cop d'ull ja's comprén que'ls Estats avuy día s'exceden en llurs funcions, que tenen arreballades á las demás entitats colectives naturals una pila de facultats que sols elles poden exercir com cal, y que ab aquesta concentració de atribucions sols se reforça la capacitat que l'Estat té pera produir el mal, el sofriment y la vexació. No es pás possible acomular privilegis en uns núcleus de Societat sense violar els drets dels altres, sense sacrificar llibertats, sense lligitimar robatoris, sense encongir potestats y consumir expoliacions, en una paraula, sense que'l Estat al pendres exercicis que no li pertocan, dexi de realisar un sens fí de crims socials que á més del neguit, el sofriment y la desgracia actuals que originan, tindrán el degut temps la corresponent sanció.

De tot axó en resulta que en les societats hi existeix el mal *naturalment y políticament*. El mal natural es inevitable, però com diu un economista clàsich, «el còs social no está fatalment condemnat. L'home y la societat se redimexen: l'home per la seva ánima immortal y l'humanitat per la seva perfectibilitat indefinida.»

Are'l mal provinent del Poders públichs sols pot aturarse limitant la seva acció á lo estrictament necessari y donant á l'Iglesia, á les Nacions, á les Regions, á les Comarques, als Municipis, á la Familia y al Home el major cúmulo de facultats possibles y que'ls hi sían propries.

J. ALGARRA y POSTIUS.

SONETS

Consagració

*L'herba del bosc, irreverent profana
la simbòlica clau que'ls arcs unia;
no s'es alçada al toc d'Ave-Maria,
com altre temps, plorosa, la campana.*

*Tota sola, triomfant y sobirana,
la piscina s'aixeca aont un dia,
son front impur a rabejar venia,
devotament, la multitud cristiana.*

*Entre pilars caiguts, avança, lenta,
una vaca en l'església derruïda;
de les plujes darreres l'aygua pura
beu dins el marbre sant, am set ardenta,
i en el temple vençut queda acomplida
la gran consagració de la natura.*

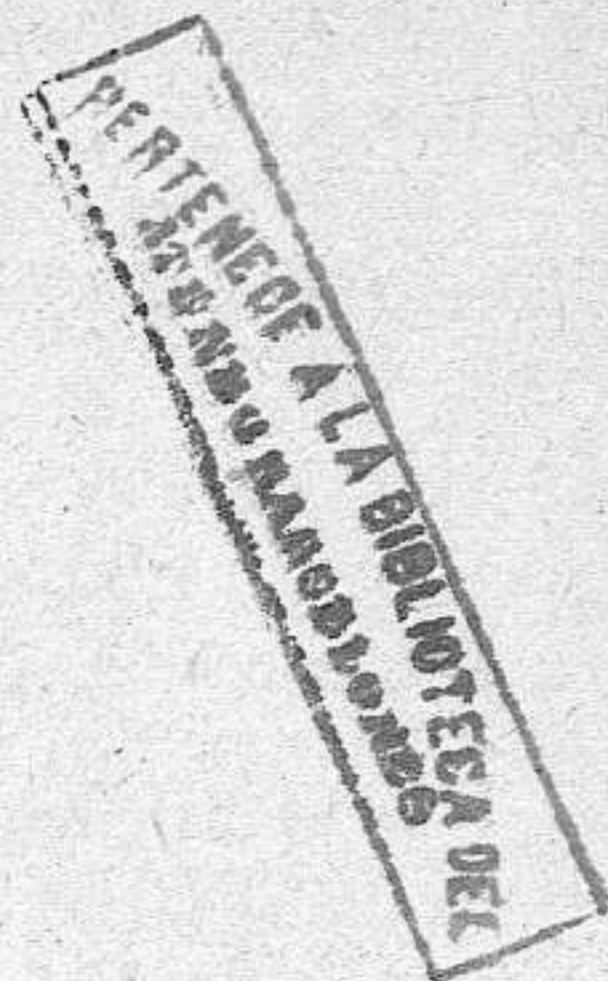
Pau i Guerra

Miramar

*L'ermita solitaria damunt el puig s'assenta,
mirant la mar vençuda, mirant el cel nadiu;
brolla de les montanyes una bavor ardenta,
callada, dorm la terra son somni dolç d'estiu.*

*Una òliba, en la fosca, sinistra se llamentia;
a baix les ones baten en el penyal altiu;
i l'àguila sospira per la claror vinenta,
les ales acopades en el recó d'el niu.*

*Llavors es quant, com monstres perduts dins la negró,
els grans vaixells de guerra, passant per l'horitzó,
al puig sagrat envían la forta lluminaria
d'els reflectors esplèndids, i dins la llum triomfal
puja de les grans viles l'himne sublim d'el mal,
i's sent l'horror futura d'una auba sanguinaria.*

El geni

*Es el capdill que tot de cop alsant-se
d'el llevant tenebrós de les nacions,
les cansades cohorts de la esperança
du a la conquesta d'els incògnits mons.*

*El profeta qui plora l'anyorança
de les sagrades y suaus visions
qui d'el no-res un dia desvetlant-se
inflamarán de sobte els horizons.*

*Es el gran cor de tots; es el qui expia
l'abominable i trágica jollia
d'un mon sense consciencia, indiferent;
i per l'herma extensió desoladora
passeja la hierática penyora
d'un profón i eternal remordiment.*

A una bellesa d'el segle XVIII

*Sortíeu de la sala
p'el corredor desert;
el vell tapiç de gala
s'endeviniava, incert,
damunt la gran escala;
i en l'ombra on tot se pert,
movíeu, batent l'ala,
els ecos d'el concert.
Y vos passáreu, pura,
tota auba y esperit;
sens veure en la foscura
d'els cels, a dins la nit,
perdent-se per l'altura,
el geni, l'infinit...*

GABRIEL ALOMAR.

La llumaneta

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DEL
ATENEU BARCELONÉS

I

Boy arremangat de cames y peus descalsos, baxava riera avall xipollejant per l'aygua. Lo meu intent era de fer aquell dia una excursió llarga, llarga, una exploració memorable que dexés rastre y senyal en mon cervell de nen, volia que s'hi quedessin fonament impreses les coses noves que veyia y les terres encauades al fons de les altíssimes montanyes interminables qu'es perdien en los rossegalls de boyres matinals. — A cada giravolt de riera feya'l descubrint de pahissos ignorats y trovava qu'el mon era gran, molt gran. Estones hà qu'havía traspasat els límits de mes antigues excursions, fins de les mes atrevides y llunyanes; viatjava per un pahis nou, verge a mos ulls, pahis desconegút, ignorat que m'atreya y'm convidava a seguir avall, mes avall. — Al traspasar el limit de la humil riereta de casa, vaig toparme ab una riera ample, gran; entrava al lloch ahont confluexen tres rieres. La nostra que baxava de l'esquerra, un altre de la dreta que va semblarme mesquina y raquitica com la nostra mateixa, ab tot y que venien enrobustides per las plujes de tardor, y la del mitg. La del mitg arrivava tota dreta y en ella morien esborrades les altres dugues. També baxava cromulla y augmentada, y jo, sentia la rapida pendent de l'amplíssima llosa llafiscosa que formava son llit, y l'empenta potent de l'aygua qu'hem feya pamplinejar les cames. La pendent era rapida, la llosa llafiscosa y el pahis desconegut, un inmens desert encauát entre les altíssimes montanyes interminables qu'amagaven les cimes entre'ls rossegalls de boyres matinals. — ¡Ay, ay, ay aquest'aygua que se m'enmena! — ¡Ay, ay, ay aquest'aygua que se m'enmena! — Y vaig tenir la sensació d'una mullena freda per tot lo cos, d'un remolí humit que m'envolcallava, la boca plena d'aygua y fanch. ¡Ay, ay, ay aquest aygua que se m'enmena!

II

El pahis es tot gris, tot fosch, l'atmosfera humida y el dia es desvetlla peresosamente. Es un pays del Nort qu'es dexondeix, y les aygues de les rieres, de dies y dies qu'han passat totes. Unes fangueres espesses y molles, unes mates podrides, cremades del fret que penjen de vora y vora. — El dia s'anava aclarint y'l meu esprit tremolós y poruch, ensajava la ruta cap amunt, voleyánt per sobre la terra fangosa, tot vigilant y alerta, seguint l'ample mon d'altíssimes montanyes qu'anava prenent forma. Y vaig arribar bastant amuntet, a l'altura d'unes fexes que hi havia a la dreta y d'alli estant se sentia soroll de vida humana qu'hem va fer aclofár altre cop de por que no fos vist avans d'horá. El mon deslliurat de les neus del hivern tornava a la vida y veyia el *papu*,

el papu tot moll, format d'arrels y fulles de falguera capolades que penjava del espadát, seriós y mut, sense moures gents ni mica. Ell també s'havia de reviscolár y rependria forma cubrintse de fulles novelles, pot ser de flors y qui sap? pot ser tambe d'un niu!

Jo tornava a enfilarme temerosament, anava avansánt, avansant enlaire portat per la voluntat qu'engendrava 'l mohiment y'l feya accionar ab tanta llestesa com volia.

Des del lloch ahon era, a dalt, ben per munt de la costa de l'altra bandada, realment els homens se desvetllavan, despres del llarch encofurnament hivernal. Veya la caseta com s'obria y sentia tot lo que deyen les dugues nenes que baxaven per pasturar no se que, ho sentia tan clarament con si les hagues tingudes al costat. La mes grandeta qu'era xica, deya molt entenimentadament a la xica rexica — ¿Que hi vols fer tant de temps a casa? ¿No veus que ja fa bo y's pot sortir? ¿Perque'ls havem de perdre aquets bons aires que Deu nos dona, quedantnos assentades a la vora del foch com dugues marmotes? — ¡Ay, ay, ay, jo tinpor! ¡tinn por! feya la xica rexica, tinch por de la llumaneta! Jo, baixánt d'enlaire, m'amagava banda ensá de les pedres que clohien l'ull del antich pont tot ronech y mitj esgavellát. Les nenes avansaven poch apoch per damunt del terror tot moll y lliscadís. Ben abrigadetes caminaven poch apoch y s'atansaven. Jo m'esmunyia al devant d'elles atrayentles ab tot lo meu poder y al traspasar un marge ahont m'havia quedát massa estona de por de perdreles, la mes rexica qu'hem pressentia y m'va veurer, va dir desseguida — ¡l'he vist, l'he vist, he vist la llumaneta, vuy tornar a casa, jo l'he vista! — Y d'allavors ensá ja no m'recordo de res mes. Ben segur qu'el devien enterrar cristianament el meu pobre petit cos qu'havia sigut massa debil per aguantar l'empenta del aygua que tot s'ho enmena y qu'havia jegút un hivern sencer colgát de neu y gebre. ¡Adeu siau, adeu siau, sóch la llumaneta que vaig a fondrem en lo pahis de vida, en lo pahis del calor, de la llum!

ALEXANDRE DE RIQUER

La Redacció de "L'Esprit"

(Fragment d'una novela)

Decoració. Compartiment d'un pis, lloc que podria servir de celler sense fer cap disfressa, espaiós com una modesta cambra amb alcoba; a la paret que ve enfront a l'entrar a la habitació, una porta lateral, cuidadosament tancada; a mà esquerra, en l'angle de més en avall, altre porta; a mà dreta casi á tocar el sostre, s'obre un finestral, que bé podria ser un niu d'áligues, que reb la ensopida claror que s'recull dintre un carrer estret i antich.

A les parets hi han encastat anuncis de totes menes: grossos y petits, modernistes i clasics; no hi falten tampoc alguns dibuxos arrencats de *Pel & Ploma* i d'altres revistes artístiques; ovirant-se a la paret d'enfront a l'entrar, un de fet expressament per a

aquell lloc, a ont hi figuren unes quatre barres, una espelma amb unes lletres tot voltant que diuen: *visca la llum*, una sèba i alguns versots que comensen:

«¿Qui son els joves que s'agombolen,
el cor als llabis, el cap ruent?
Sont gent de cebes, gent catalana
que mou la Pàtria, l'art i l'Avens»

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DE BONO BARCELONA

Al mitj del *saló*, parlant fi, hi reposa magestuosament una taula de fusta blanca, aont hi cabrien, no massa folgats, sis ò set per a escriure; moble sens ornamentacions ni pintures; etzigeri marcadament primitiu; camp de l'art, que mostra en tot son realisme., com el terror sos claps de sanc després d'esfereidora lluita, taques de tinta que segurament han escampat febroses plomes, espases vibrants mogudes pels sants amors a l'art, á la pàtria i a la poesia; alberch venerable ont dos ó tres periòdics serven el tresor de ses tentadores planes.

Penjats com bugada fresca, doblats sobre estirat filferro, volten les parets de la redacció un reguitzell de periòdichs, semblant els guardes silenciosos de la romántica estada ont s'inspira la revista més important, trascendental i imprescindible de la immortal ciutat de Girona, que tot aixó, segons els *pares de la criatura*; es el periòdic *L'Esprit*, flac de suscripcions i pletòric d'entusiasme.

Al mitj de la redacció, caiguent demunt de la taula llargaruda, penja — i aquí l'autor d'aquesta novela declara que no sab per quin misteri — un aristocràtic llum de gas, que en les sessions solemnials que's celebren a darrera hora de la tarde, s'acostuma encendre.

Ambent de la redacció. En ella's respira honradesa, fermesa de ideas, i educació, diguemne, deficient. El geni dels *animals de ploma* que s'hi aplega permet i aproba lo original i escèntic; no es titllat de poca vergonya el qu'estintola la cadira a la paret i posa els peus al cim d'aquesta; no's proibex cap joc que no costi llarcs diners; a fins un escarni de pilota de fot-ball ha rebotit en aquelles venerables parets, i'ls eczercisis d'equilibri i de gimnás, son el nostre pá de cada die.

Allí es pot xerrar, sense gaires miraments, com al mitj del bosc; i les reunions més notables son aquelles en que'ls redactors drets, fora de sí, enraonen al plegat, gesticulant frenèticament, passant de la broma més franca al més tribunici ardor; i es allavors quant les veus s'enrogallen, quant se demanen á brams, *Els segadors, Els segadors!*, i quan un piano desafinat, acompanyant a les veus escardelenques, dexa sentir ses notes atronadores com una tempestat d'entusiasme.... i es allavors que'ls que passen pel carrer diuen am la mitja-rialla: son els cebes de *L'Esprit*.

* * *

Era l'hora d'encendre el llum de gas, i la redacció de *L'Esprit* ja comensava d'animar-se. En Quintana, un axerebit pintor de quadros per ofici, artista per temperament i prosista desmamat, fumava un brutal caliquenyo, perquè era festa, assegut, recolzada la cadira á la paret, refilant-se el sedós bigoti, riguent am franquesa i veu sonora

les dites del gras de la colla, l'administrador, jove de veu de xantre, arrematat en el parlar i en els gestos; i al seu temps bescambiaba platxeriosament, posant les mans una en front de l'altra com un capellà quan diu *Dominus vobiscum*, opinions esmeses amb algún embut i forsa convicció, i am la matexa frescura tan si's tractava de les campanyes sostingudes per la revista, com de les *corrides de toros* ò de l'empedrat dels carrers. Hi deia també la seva l'Ametller, jovenet d'ulls llavosos i veu manyaga, com en Quintana de bigoti escarransit, i com ell fumador de caliquenyos ancara que a tot drap i sense respectar els dies feiners; en Miquel, de cabells llarcs, barba poblada, de pell de pa moresc, que dret i el puny clòs engegant alguna paraula ordinària quan a tom venia, feia valer sa opinió; i en Frederic, assegut casi correctament, que alsant sovint el coll amb els dits de la mà esquerra, amb els matexos es pitjava el ferotge coll de la camisa, tirant a l'ensemps vaques a montanya, de cara melindrosa, parlar un poc nasalment i am fraseologia clara i escullida.

A més d'aquets redactors, es veien en aquell temple de les lletres dos ó tres profans, boques obertes, assegudets, testimonis muts de la sentada solemnial que's preparava.

No trigaren pas molt a arribar en Narcis i son germá, estudiant de la carrera de dret que'a les hores passava les vacanses; magres amdós, el segon vestit am pulcritut, forsa callat, d'ulls observadors, mes bó per a cullir que per a sembrar; el primer enraonador de bona fé, habillat menestralment, sense ganes de pintar-la. Quan ells entraren en escena, solzament els profans s'axecaren, i tot seguit s'entaulá conversa sobre la marxa del periòdic. En Narcis parlá cremant-s'hi.

—Quina ciutat més ensopida la nostra: sembla mentida que no s'obri un bosc de brassos per abraçar als coratjosos defensors de l'idea redemptora. Oh l'egoisme i la burriqueria! pensar que *som* dels escassos periòdics qu'axequem la bandera verament tradicional, fundament patriòtica, braument arborada per nostra sencer amor i ferventa adoració a la justícia, a l'art a les lletres! Despertéuvos, xorques ánimes de nostres sots feréstecs (1); despertéu-vos i miréu-nos de cap a peus: som els trevalladors, els boigs, els somiadors, els atletes de l'art que volem cap-girar el món, fer esplendir l'esprit i cantar un himne sant a la venerable ciencia qu'ens atrau i a la gaia poesia qu'ens enlluerna. Encaxéu am nostres mans germanes, desensopiuvos i que siguin nostres cants fermes i mascles: demostrem que'ns ha alletat la gran, la estimada, la poderosa pàtria quins almogàvers varen fumar en son cau matex la superbia dels gata-maules dels grecs; la pàtria que pintá un jorn a les esquenes dels pexos de tots el mars, les barres d'Aragó; la patria qu'avui resucita gloriosa i es saludada febrosament pels catalans de bona fusta. Sembla mentida, sers malaltisos, tanta sanc freda, sembla mentida tanta metallisació i brutalitat! — An aquí pererorà desenfrenadament — Sembla mentida, sembla mentida, sembla mentida!!!

Ja la várem tenir armada. Moviment en tot l'auditori, fins en els profans; crits de *Els Segadors*, picaments de mans... L'administrador fora de sí rebaté els dits sobre les tecles del piano, ensemps qu'ajudava als companys que s'adressaren rebents, i resonava

(1) En R. Casellas ja havia escrit la seva novela.—N. de la R.

un imne inspirat, l'imne de *Els Segadors*, entonat amb el coratge d'una joventut fonament sèria i convensuda dintre l'abundancia de bon humor i broma.

Un colp calmada la *sublevació* i ja assegut tothom, en Narcis continuá:

Bueno: de quin pà s'han ne fer sopes? El gerent de l'imprenta em persegüex com a una bestia feresta i no puc oferir-li un sol crostò de pà.

Els qui traginaven originals clavaren la *lata*, siguent algun treball rebutjat per a sa publicació, per raons d'alta literatura, i'ls altres dos ó tres admesos, meresquent la aprobació del de les melenes, principalment, que exclamava sovint: Això em va bé! apretant fortament els llabis, l'un am l'altre, i refilantse el bigoti, després de l lensar la expressió. Més tart en Frederic, l'home oportú, rascantsa el nas primer ficà la mà a la butxaca:

— Precisament s'ha rebut una poesia bastant regular, bastant sentida i ben... ja me entenéu. No volgueu saber la firma per ara. Llegimla, i quant l'haurèu paladejada, la sabréu. Ha de ser admesa per forsa; es superior.

En Narcis solemnialment:

— Prou comentaris. El concell de redacció decidirá. Ens la voleu recitar vos mateix que hi teníu grapa?

En Frederic, després d'arreglarse el collet i de tirar vaques a montanya, posant el cap endarrera, llegí un xic nassalment i am dexos simpàtics, recalcant les frases, am veu dolça i llaugerament trémola, una soperba poesia. En ella es describien am delicadesa i sentiment les facecies d'una noia ideal, enamorada d'un seminarista, de sentiments depurats, d'aficions a lo romàntic i de menyspreu a lo vulgar: semblaven aquells dos joves nats l'un per a l'altre; mes ell arreladament filòsof i home sencer, rebutjava an ella, i ella eczalava quexes de sabor una mica mondanal i atrevit; però els pensaments eren tentadors, artísticament eczposats. De tant en tant, al acabar alguna estrofa, es sentien comentaris per aquest estil.

Els profans:

— Renoil de qui serà?

— Que macal!

El de les melenes i les barbes, el puny esquert sota la barba, i el dret sostenint el colze esquer:

— Carai! quina cosa tan espiritual: tot son ensomnis vaporosos...

El germà d'en Narcis:

— Quina punteria més fina la de l'autora!

En Quintana fent l'orni:

— Còm *autora*?

L'administrador posant les mans planeres i horizontals, en senyal de calmar un esvalot:

— Sempre serem criaturas. Quan l'harèu sentida tota reventéu-la ó respalléu-la; ara *muxoni*.

En Narcis:

— Formalitat, prudencia, sinceritat.

Acabada la lectura, mentres els redactors donaven mostres d'entusiasme per la poesia, els profans, obrint unes boques com forns, preguntaven fent cantarella:

— De qui èèè?

En les cares dels redactors es dibuxà una rialleta maliciosa.

En Frederic fent aquestes atinadas observacions:

— Va amb pseudónim. Agna de Girona. El paper es perfumat y de color; el de *tras cortina*, porta fandilles segurament. No us ho sembla, Narcis?

La cara de'n Narcis s'afinà; pero dominat tot seguit, respongué, una mitja rialla poc escaienta als llabis:

— Estèu de bròquil.

L'administrador, el més jove de la colla, que no's podia empassar el mancamment de franquesa en alguns assumtes, de l'estudiant de seminari, tirá un entretoc:

— Home, vos que estèu al corrent de les coses del Seminari, pot-ser aclaririeu *certes* histories.

L'aludit ensenyant una mica més les dents.

— *Tu quoque, Brutus!* Vos també sou bruto?...

Deu me perdoni.

Aquella finesa feu esclatar una rialla general.

En Narcis, agafant el barret del cim de la taula, i axecantse:

— *Bueno*. Lo que hem dit a fins aquí, dexemho per demà al dematí?

Dues ó tres veus:

— Dexemho.

Termená la sessió. Llevat d'en Frederic i l'administrador — amo de la redacció, la cual formava part de son pis — que romangueren a fi i efecte d'arreglar *materialitats* i *positivismes* del periòdic; l'altra jovenalla sortí al carrer, enraonant am veu esvalotadora sobre la supresió de la *h*, lletra temible que'ls tenia a tots fets unes furies: en tractant-se de gramàtica aquella gent no tenia aturador.

Recorts d'un vicari pobre

La pipa

El fumar m'agrada desesperadament.

Perquè el cigarret es un amic que tot-seguit anyorèu, una distracció decenta, la escusada pausa per a trobar una resposta que vingui a tom, el consol d'un solitari, alivi de migranyes, conort en nit d'insomnis, pou de filosofies; encencer que fumejant de pressa quan estèu nerviós, pausat i am calma en hores de tranquil·litat placèvola, va perfumant el camí de vostra vida, desde'ls jorns de primerenques il·lusions a fins que devallèu a la fossa.

¡I com no escàu el fumar, demunt de tot a un capellà de pagés com jó, a un vicari que passa la monòtona eczistencia, després de sas obligacions precises, els llibres ò les

quartilles pera impremta davant dels ulls casi sempre, que fa versos, que li plau anar a passeig sol com un'oliva, cap-ficat d'un humorisme estrany! Amb un cigaret com s'arrodonexen i inspiren els articles! Quin aire de gravetat i confiança no us dona el cigarro, quan us topem amb un colrat pagés, per a saludar-lo i despedir-vos-en amb una pipada, que servex a l'ensemps com de senyal per a continuar vostra ruta boi llensant una fumarola platxerosa! En la santa quietut de la nit, com s'espera magestuosament l'idea inspirada per una poesia, assegut davant d'una senzilla tauleta, el cap endarrera i la mirada al sostre! Amb quina gravetat homenívola, assegut en un marge, ò aturant-vos en un camí solitari, no hi rumièu, pipant, ò bé espolsant amb el dit xic de la matexa mà que sosté'l cigarro la blanquinosa cendra que s'es formada al cap-devall del cilindre petitoil

¡Oh'l cigarro!

Mes ¡oh forsa dels acontexements! un jorn em vegí obligat a condemnar a desterro temporal al tabac, com si diguèssim a la mitat de mon cor.

Aquell parèntesis, aquella mena de quaresma, de ma vida de fumador rebec, es un dels recorts més venerables de ma juvenesa que va esmunyint-se. Dexèu-me'l contar, si us plau.

* * *

M'estava a Girona am la meva pobre mare. No feia gaire temps qu'havia celebrat missa nova. Tenia algun diner per a pagar dispesa a la mare; i cada cap de més, bellugaven davant sos ulls uns quants durots qu'ella rebia allargant ben bé la mà, boi diguent-me, la mitja rialla de bon-homia als llabis:

—Ensotanat i tot, sempre seràs criatura.

Ales-hores jo fumava sens temenses i als quatre vents; la velleta no podia ni volia llevar-me aquell gust, i jo vaig arribar a sentir-me am prou heroicitat i coratge per a carbonar paquets de quaranta cinc.

No trigà molt el Sr. Bisbe a disposar de la meva persona per a vicari d'un poblot no molt llunt de la ciutat immortal; la mare em comprà un *mundo* vistoset, i després de despedirme d'ella amb uns ulls tots amarats de llàgrimes, aparentant estar de gresca, prometent que sovintejaria les visites tan com me llauria, vaig entafurar-me en un raconet de vagó del tren, caragolant-hi un cigarret rodanxó, fent sortir el fum amb els llabis forsa acostats, llensant una feble alenada, amb aire indolent com a minyó acostumat a viatjar i corre món.

Posat en el nou terrer, sense mes relacions literaries; sense l'ambient de la ciutat qu'havia acaronat mos novells triomfs poètics; sense aquella dona estimada, l'única am qui podia pensar i a qui podia anyorar fervorosament, fòra tota mena d'escrúpul, que per tot veia símptomes de malalties i de penes: si no'm venia de gana l'escudella, si a la nit no havia sapigut dormir, si m'havia mullat una mica els peus, si durant el die estossejava un parell de vegades... sense el meu passeig de la Devesa en quina solitud del matí gaudia mon esperit; germinà dintre meu una llei d'humorisme plascent, de tristesa escardalenca per la vida qu'ancara'm volia somriure a tongades. Ales-hores vaig assabo-

rir intensament la melangia de les postes de sol i els afalacs de la llum al plè del die, amoxant-vos amistosament, convidant-vos a cantar en l'isolament del món a la mare naturalesa; i ales-hores vaig adonar-me també de lo profundament agradosa qu'era la companyia d'un cigarro per a servir d'entre-acte i distracció en la eterna comedia de la vida.

Cada mès, ò pel cap més alt, passant dos mesos, visitava a la meva velleta. Empleiava un parell ò tres de dies en sa companyia; parlàvem de nostres interessos que feien fer més de quatre judicis temararis a les veïnes, qu'a més de tenir-nos per bona gent ens consideraven com a rics amagats; parlàvem del temps, del meu poble, del meu senyor rector, de quant ella m'arrossegava a estudi, de les innombrables vegades que sent petitó li demanava am cusoneria que'm pentinés i'm partís la clenxa, perquè jo sabia que hi havia un petó de despedida... de les meves malifetes: en fi, d'aquelles menudencias qu'interessen més al cor que les empenyades lluites literàries ò molts quefers seriosos de la gent qu'hem passat de la vinticinquena.

Avans de tornarme'n a la meva magranera, amb aires de protecció qu'ella'm dispensava am sos ulls indulgents i bonifacis, li solia dir butxaquejant mandrosament:

—Escoltèu: anèu gaire curta?

Ella'm somreia, removia lleugerament les espatlles, i jo dipositava en sa mà dreta algunes lluentes pessas d'argent, fruit de mos escassos estalvis; i ella enjegava una d'aquelles expressions gràfiques qu'a ne mi'm plauen tant:

—N'hi haurà per anar tirant la barca.

* * *

Però, veus-aquí que la meva sotana bona anava prenent un color de picadura d'Andorra, qu'esfereia; a fins algún vergonyant pedàs li robava sa burgesia estètica, y jo no sabia pas aviat de quin pà surtirien les sopes.

Estranyava molt que la mare no se n'hagués endonat; al menys no ho havia pas donat a entendre. ¡Pobra dona! pensava jo. Com se tornen les persones! Ella que sempre, desde ma infantesa, li agradava que anés pulidet; ella que volia cobrir nostra pobresa am la capa de la netedat i del bon gust; ella que, sent mon pare viu, s'escarrassava pera comprar-me un devantalet bufó, de la mellor indiana! Ella no s'escandalitzava devant de la meva fatxada de capellá escarransit. Ella no s'avergonyia ni mostrava condol devant de la miseria en forma de sotana pansida!

En aquella ocasió vaig ser tacany am la meva pena. Estotjada, ben estotjadeta en el reliquiari del meu cor, no volia expandir-la gens per a que no's perdés sa flaire ingénua; i mentrestant trevallava, trevallava a la quieta a fi de no afligir a la meva santa mare que a ferse càrrech de ma trista situació, fora capassa de convertir tot l'any en Setmana Santa am tal que jo pogués cantar Pascua Florida.

* * *

Un die vaig rebre del Palau Episcopal l'ordre de traslladar-me a una parroquia regular, quasi diria tallada a mida del meu gust. Al dirigir-m'hi, vaig passar la correspo-

nent visita a casa meva. La mare llambregà uns ulls esplendents com unes llànties que s'hi afexes oli, i'ls fitava —jo m'estremia de sorpresa— en el daurat incipient de ma sota-na crònica. Em feu am veu lleugerament trèmola:

— Avui em torno a entregar al vici de beure vi. Mesos ha que no'l som tastat; però, ja ho veus, de primer cal procurar per la teva roba ans de gastar els diners en llami-nadures.

Jo am gravetat homenívola:

—I si us dic que se fer miracles? Guardèu-los ben guardadets els vostres diners. D'avui endavant no'm faltará roba per carns cubrir; i a fins ¡la Xauxa, mare, la Xauxa! fumaré... i per les festes de guardar puros de mitj ral...

Els ulls se'ns amararen de llàgrimes.

— Es a dir que no fumaves?

— Es a dir que no tastaveu el ví?

Ales-hores, si hagues gosat li hauria donat tot un abràs d'agraiment; però en les meves terres no s'estila. Qui hagues pogut ser nen i dir-li manyagement:

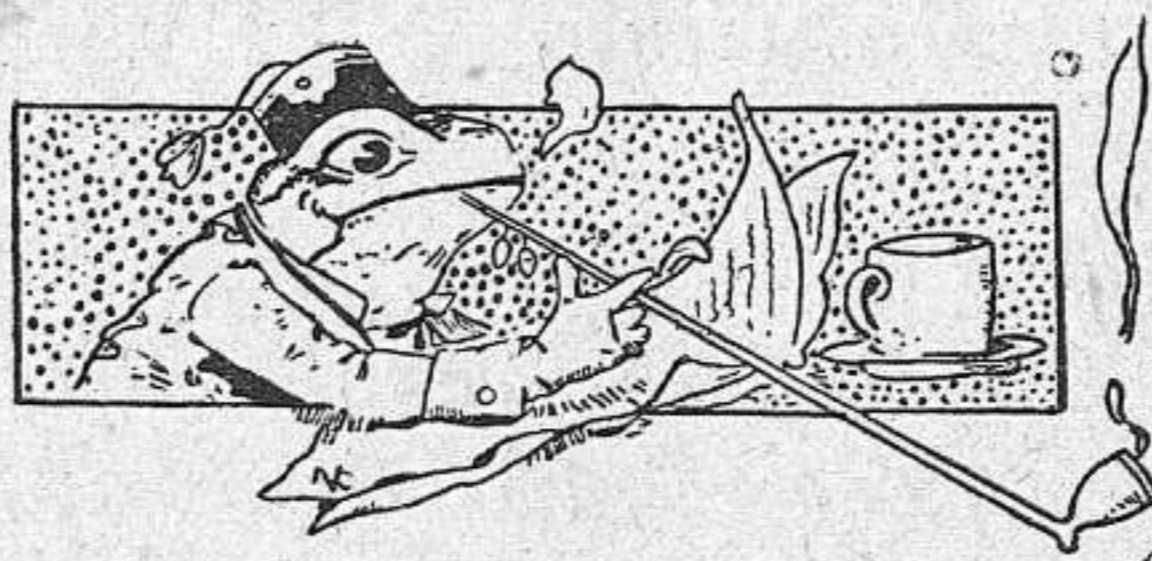
— Fa que m'estimeu forsa, mare? jo també us estimo forsa, forsa!

* * *

I tots els dies com encens agradívol i glorios' s'escapa el fum del tabac que crema en ma pipa vistosa y noble, recort de la meva santa mare.

¡Oh pipa venerable! ¡Oh cigarrets! ¡Oh amics temptadors i benvolguts!

FRANCISCO VIVER

A l'illa Daurada

(Desde una serra de Catalunya)

I

*Resplandenta dins la mar
eixir te veig a hora d'alba.*

*Oh qu'hermosa y que gentil
me sembla, Illa Daurada!*

*D'espays immensos y atzur
y entre abismes solitaria...*

*tocant al cel ab lo front
endinzats els peus al tartre;*

*Voltada arreu d'infinít
lluny de terra aspre y a l'aygua...*

*contemplant lo teu encís
me deixes mut y estàtich!*

II

*L'alba empeny sos cavalls
amunt son carro tramonta,
del sol naixenta claror
reflectèix esfera y ones.*

*Mar y cel, de bell avir,
tot llambrega y tornassòla,
y en mitj d'encès horitzó
d'or y argent veig l'Illa hermosa.*

*Transformada en or y argent
s'extent més de l'Illa l'ombra...*

*Tanta llum y tant mirar
esvaheixen l'esma y forma.*

III

*Perlejant pompós lo sol
ruhent avança y s'encèla
pera'ls cayres y pels cims
l'Illa d'Or tota espurnèja.*

*Es ja gran dia y arreu
la llum del sol hi penètra,
són bes de foch, espirals
y polcina tènue aixéca.*

*La esplendent claretat
embriaga'l cor y ullcéga...
Allá en horitzons de llum
t'hi rabejas, Illa bella!*

IV

*Esclàtan dormides flors
en perfums, olors y bàlsams
y pujant a l'infinit
aixís també'l cor escláta:*

*Espays, vergers, cel y mar,
ones, blavures y algues,
estels, clarors y llum...
diheuli a l'Illa Daurada
que la tinch imprèsa al cor
la seua sublim imatge...
que no estranyo que encisés
lo cor gran del Rey En Jaume!*

JAUME BOFARULL Y CENDRE, PVRE.

Barbará (Conca de), 1903.

Ensaig d'una traducció noble de Molière

Sr. D. S. Vilaregut.—Sr. D. J. Roca y Cupull

Molière en catalá! Certament, traduhir *Le Mariage Forcé*, *L'Avar* es una bella tasca. Jo coneix las dugas traduccions de vostés, y n'he admirat els mérits.

Mes al notar la coincidencia de vostés en traduhir á Molière en llenguatge familiar y barceloní—recordo un *ahont surts ab aqueix ciri trencat*—m'ha fet pensar tot naturalment, en lo hermosa que fora una traducció *noble* de Molière.—Molière era un comich, però un comich que's feya ab prínceps, com Shakespeare. Té, donchs el sach de Scapin y la noble espasa del Misántrop.—Adhuch en la farsa del *Mariage Forcé*, se senten cayents cultes: *Une juste colère agite mon esprit*.

Comprench, donchs que vostés s'hagin fixat en el célebre sach qu'escandalitzara á Boileau. Jo, que soch partidari de las espasas, els escuts y las bellas plomas ondulantas, y tinch opinions análogas á las que mon bon amich Joseph Carner sustentava en son article *Literatura Patricia*, m'he proposat fer una *traducció noble de Molière*.

Per lo qual he prè la farsa que m'ha semblat d'un comich mes *foncé*..... la del sach, precisament, y a n'aixó deurán *Les Fourberies de Scapin*... ¡l'alt honor!... de veures traduhidas al catalá.

Mes com traduhir ab magestat la *fourberie* francesa?

El catalá d'avuy, l'horrible *catalá qu'are s'parla* com deya aquell bon senyor a qui fan un monument aprop de la font de la Plassa del Teatre, no'ns podia suministrar una paraula prou aristocrática per nostra traducció.

En cassos d'amarguesa, tinch per habitut llegir a Ramon Llull.

Y heusaquí que llegintlo, vaig trovar un terme senzillament fulgurant. Me refereixo al *Volpelatje* (del *vulpes* llatí) que correspon exactament a la *fourberie* francesa.

Donchs, endevant!

Comensan *Els Volpelatjes de Scapin*.

MENANDRUS.

Els Volpelatjes de Scapín

PERSONATJES

ARGANTE, *pare d' Octavi y Zerbineta.*

GERONTE, *pare de Leandre y Jacinta.*

OCTAVI, *fill d' Argante y aymant de Jacinta.*

LEANDRE, *fill de Geronte y aymant de Zerbineta.*

ZERBINETA, *creguda Gitana, y reconeguda filla d' Argante, aymanta de Leandre.*

JACINTA, *filla de Geronte y aymanta d' Octavi.*

SCAPÍN, *servent de Leandre.*

SILVESTRE, *servent d' Octavi.*

NERINA, *dida de Jacinta.*

CARLO, *amich de Scapín.*

Dos Portadors de bayart.

L'ESCENA, A NAPOLS

ACTE PRIMER

ESCENA PRIMERA

Octavi, Silvestre

OCTAVI

¡Novas enutjosas per un enamorat!
¡Duras extremitats a que'm veig reduhit!
Al port, oh Silvestre, acaban de dirte que
mon pare torna?

SILVESTRE

Sí.

OCT.

¿Que torna est matí mateix?

SILV.

Est matí, senyor.

OCT.

¿Y que torna resolt a casarme?

SILV.

Sí.

OCT.

¿Ab una filla del senyor Geronte?

SILV.

Del senyor Geronte.

OCT.

¿Y que per aytal fi la donzella ha si-
gut tramesa de Tarento aquí?

SILV.

Sí.

OCT.

¿Y que saberes aytals novas per mon
oncle?

SILV.

Per vostre oncle.

OCT.

¿A qui mon pare las tramesas en una
lletra?

SILV.

En una lletra.

OCT.

¿Y aqueix oncle, dius que cogita tots
nostres afers?

SILV.

Tots nostres afers.

OCT.

Ah! Parla, si't plau, y no d'aytal faysó fassis arrencarte els mots de la bocal

SILV.

¿Que més haig de dirvos? No oblideu cap conjuntura y diuen las cosas exactament tal com son.

OCT.

Conséllam almenys y digam lo que dech fer en aytals avinentesas.

SILV.

Nom de Deus, me sent tan perplexe com vos, y de que m'consellin tinch tan bisony com vos.

OCT.

Eix damnat retorn en m'assesina.

SILV.

No menys a mi.

OCT.

Quan mon pare sapiga lo esdesvingut veuré atuhirse al meu demunt un soptat oratje de renys impetuosos.

SILV.

Poch son els renys; al cel placia qu'a n'aqueix preu siga lliurat! Mes faig el rostre de pagar mes caras vostras follias, y ja oviro congriarse llunyedá un núvol de colps-de-bastó que crevará demunt mas espatllas.

OCT.

Oh cell per hont eixir de la confusió en que m'trovo.

SILV.

Ço degueren pensar avans de gitárvoshi.

OCT.

Me matas ab tas maximas importunas!

SILV.

Vos me mateu pus ab vostras accions estordidas.

OCT.

Que dech fer? Quina resolució pendre? A quin remey acudir?

ESCENA II

Octavi, Scapín, Silvestre

SCAPÍN

¿Que passa, senyor Octavi? ¿Que teniu? ¿Quin desordre es aqueix? Os veig sadoll de turbació.

OCT.

Ah, mon pobre Scapín! Soch perdut, soch afreturat, soch el mes malhaurat dels homes.

SCAP.

Com es?

OCT.

No has assolit res de lo que m'passa?

SCAP.

No.

OCT.

Mon pare arriba ab el senyor Geron-te, y volen casarme.

SCAP.

Entès, y això vos afretura?

OCT.

Ay! donchs ignoras la causa dels meus torbaments?

SCAP.

Cert, mes solzament ab que vos ho vullau, la sabré bentost; y jo soch un home conhortatiu, home que s'interesa als afers dels joves.

OCT.

Ah Scapín! Si poguessis trovar qualche invenció, forjar qualche maquina per

arrebassarme a la pena en que estich, me semblaria que t'dech mes que l'existencia.

SCAP.

Veritablement, pocas cosas impossibles me son quan encalsarlas plaume. Sens dubte, rebí del cel geni assats benavirat per totas las fabricas d'aqueixas gentilesas d'enginy, d'aqueixas galanterias subtils anomenadas volpelatjes pel vulgar malscient, y puch sens vanitat dir que s'han vist pochs homens que sigan de ressorts y d'intrigas mes destres operaris, y mes gloria que jo en aqueixa noble professió hajin havuda. Mes, pel meu nom, el mérit es massa blasmat avuy, y m'he refusat a tot despres de certa malaviransa que m'succehí en un afer.

OCT.

Com? Quin afer, Scapín?

SCAP.

Una aventura en que degui qüestionar ab la justícia.

OCT.

La justícia!

SCAP.

Si; tinguerem qualques rahons.

OCT.

Tu y la justícia?

SCAP.

Si. Se comportá perversament ab mí; y tan ferm fou mon despit contra l'ingratitude del segle, que resolguí no fer res mes. Assats! no deixeu de contarme vostra aventura.

OCT.

Ja saps, Scapín, que fá dos mesos, el senyor Geronte y mon pare muntaren junts al navili a fer un viatge, resolt per cert comers qu'atany a llurs interessos.

Ja ho sé.

OCT.

Y que Leandre y jo forem mesos per nostres pares, jo dejus el consell de Silvestre, y Leandre dejús ta direcció.

SCAP.

Si. He complert ditxosament ma comanda.

OCT.

Qualque temps apres Leandre trová una donzella Gitana, y se n' enamorá.

SCAP.

Tambe ho savía.

OCT.

Com som grans amichs, me feu totseguit confidencia de son amor, y'm mená a veure la donzella, que certament troví gentil, mes no tant com ell desitjava. No mes d'ella m'parlava cada jorn, m'exagerava tot temps sa bellesa y sa gracia, m'enaltia son enginy, y m'parlava ab trasport dels encisos de sos colloquis, quals menors mots me contava, esforsantse en que'ls trovés els mes agradables del mon. Qualque vegada s'hujava, creyentme poch sensible a las cosas que m'deya, y, sens treva, per ma indiferencia devant las flamas de son amor, me reprimendava.

SCAP.

No veig encara ahont tot aixó s'adressa.

OCT.

Un jorn que l'acompanyava a casa dels guardadors del objecte de sos anhels, escoltarem en una caseta d'un carrer allunyat, alguns planys confosos ab grans sanglots. Preguntarem que esdevenia. Una dona ens digué sospirant que podiam ovirar quelcom trocejador en personas

estrangeras y que a menys d'esser insensibles, en seriam conmosos.

SCAP.

Ahont aneu a parar?

OCT.

La curiositat me feu pregar a Leandre qu'anessim a ovirar què succehia. Entrarem en una sala, y vegerem una vella morenta. Aprop d'ella, fent estrems de dolor, romanían una serventa y una donzella desfeta en llagrimas, la mes hermosa y la mes pietosa que pugui esguardarse.

SCAP.

Ahl ahl

OCT.

Un'altre hauría semblat espaventable en el seu lloch, car no duya altre vestimenta qu'un mal giponet, y un farset de nit, de senzill fustá, y al cap una corneta groga arremangada cap amunt, que deixava caure en desordre sos cabells sobre la espatlla, y aixis y tot resplandía de mil encisos y era tot ella gracias y atractius.

SCAP.

Vaig comprenent.

OCT.

Si l'haguessis vista, Scapín, en l'estat que t'dich, l'haurias trovada admirable.

SCAP.

No'n dubto una bolva, y sense haver-la vista, prou capeixo qu'estava verament delectable.

OCT.

Sas llagrimas no eran d'aquellas llagrimas desagradables que desfiguran un vult; tenia en el plor una gracia inefable, y son desconhort era el mes hermós del mon.

SCAP.

Ho comprech perfectament.

OCT.

Estrapava llagrimas a cadescú, gitant-se amorosament sobre'ls cors d'aquella mare, qu'anomenava sa dolsa mare, y no hi havia ningú que no tingués l'anima mitj partida al veure tant bon cor.

SCAP.

Certament, aixó con mou, y ja veig qu'aquet bon natural, vos la feu aymar.

OCT.

Ah Scapín! Un barbre l'hauría aymada!

SCAP.

Naturalment! el medi de evadirsen!

OCT.

Despres d'alguns mots, que procurí que suavisessin el dol de la encisadora malhaurada, sortirem d'allá y, preguntant a Leandre lo que li semblava d'ella, me respongué fredament que li semblava assats joliva. Me desplaqué la frigidesa ab que m'en parlava, y no volguí descobrirli l'efecte que sas bellesas havian originat en mon anima.

SILV. (*a Octavi*)

Si no abreviém el relat, dema encare romandrem aqui. Deixeume acabar en dos mots (*a Scapín*). Son cor flameja dès llavors; no podria viure sense aconhortar a son amable afligida. Sas visitas repetidas son refusadas per la serventa, devinguda governanta per la mort de la mare. Héusel alterós. Destreny, suplica, conjura; com si res. Li diuen que la donzella d'honrada familia n'es (encar que sens cabals ni protecció) y que sense nocés, no's poden admetre sas persecucions. Heus aqui son amor acrescut pels obstacles. Medita, agita, rahona, balansa, pren sa resolució. Tres dias ha que las nocés son fetas.

(*Seguirá*).

*En estas nits d'estiu serenas y calladas
quan la encontrada dorm, quan canta'l rossinyol,
quan l'esperit somniós anyora las besadas
que'ns ha enviat morent lo darrer raig de sol,*

*Aquell àngel d'ulls blaus y rossa cabellera
que vetlla cada nit ton somni virginal,
aquell àngel d'ulls blaus y cara falaguera
que't canta la Non, Non, sentat a ton capsal,*

*Al punt de mitja nit, deixant la cambra sola,
lleuger, sense remor, sens'er vist de ningú,
entrant pel finestral, a mon estudi vola
y a cau d'orella'm diu:— Ja dorm, pensant en tú!—*

*Y alegre y joganer repren foll sa volada
las alas estenent sota un cel estrèllat,
y mort d'anyorament, seguintlo ab la mirada,
un darrer bés per tú li envio apassionat,*

*Y cada dematí al despertá'l nou dia
quan creus senti en tos ulls el bes de sa claror,
es l'àngel de la nit que't besa ab melangia,
es l'àngel dels ulls blaus que't porta mon petò.*

* * *

*En el banch del jardí, de sota'l salzer,
escribint ab un jonch sobre l'arena
nostres noms enlassats, cent y cent voltas,
y contant dolorits nostras quimeras,
¡quantas nits vâm passar, oh, ma estimada,
fins l'auga somrisenta!*

*Aquest matí, passant prop de ta casa,
he guaytat, part de fora de la reixa,
foll d'angoixa y d'amor sentint morir-me,*

*cap al banch confident de nostras penas,
y a sos peus he llegit ton nom, María,
y un nom que no era'l meu, sobre l'arena.*

Llegint a Heine

*Recolsada en ma espatlla ab deixadesa,
ton cap junt al meu cap,
escoltavas ab pler, de l'Intermezzo
las estrofas gegants.*

*De tos negres cabells sobre ma cara
sentia'l frech süau,
boy llegint del abet y la palmera
l'amor apassionat.*

*Abstreta per la dolsa poesia
no gosavas parlar.
Com un ressó del vers sols se sentia
el panteig de ton pit immaculat.*

*De sobte vaig callá y girant mon rostre,
ton rostre febrosench al contemplar,
se vãn trobá ab amor nostras miradas
.....y nostres llabis també's vãn trobar.*

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑÁ.

El Cel cau

Vetaqui que una vegada la gallina, l'anech, el gall, el xai y el porch, feyan mitjdiada a sota d'una noguera. Vetaqui tambe que va corre una mica d'aire, es van moure las brancas de la noguera y paf!... cau una nou, y cau justament a la cresta de la gallina. Podeu contar la bestia el sobressalt que va tenir! La closca del cap semblava que se li estabellés! Guayta d'assí, guayta d'allá, per veurer lo que havia sigut... res... res... pro el fet era que el cap li dolia de debó. Alló debía ser una montanya que s'havía ensopgat de caureli a sobre. O qui sap si una cosa mes grossa que una montanya! Aleshores ja no va comensar sossego. Ab el seu esverament despertá l'anech y li diu:

— Anech, anech el cel cau!

— Qui t'ho ha dit gallina?

— Men ha caygut un tros a la caparrina.

Ja us podeu figurar si l'anech va obrir els ulls depressa. Desseguida lo primer que se li acut es mirar enlayre y... lo que son las cosas! li va semblar que entre las branca de la noguera, penjavan pessas de cel a punt de caure — Ay pobrets de nosaltres! Quina fi s'ens espera! Em de morir esclafats, no hi ha remey! Y tant va dir y tant va fer, que desperta al gall que li pregunta — Y donchs que tens, que't passa, anech?

— Gall, gall, el cel cau!

— Com ho saps anech?

— M'ho ha dit la gallina

— Y a la gallina?

— N'hi ha caygut un tros a la caparrina.

Quan el gall ho va saber quins crits mes esgarrifosos! Em sembla que era cosa d'avisarho a tothom. El xai que era el que dormia mes prim s'alsa y també pregunta:

— Que hi ha gall?

— Xai, xai, el cel cau.

— Com ho saps gall?

— M'ho ha dit l'anech.

— Y al anech?

— La gallina.

— Y a la gallina?

— N'hi ha caigut un tros a la caparrina.

Aquet si que es va espantar de debó. Ni tenia cor per belar, ni esma per guaytar enlayre. Li entra una suhor... y un tremolor de camas, y cop de estarrufarse... y cop de fer singlots, que fins va despertar al porch, que creyeu que no tenia cap ganas de que l'enquietessin.

— Que teniu, que us passa? diu axecant el cap tot malhumorat.

— Porc, porc, el cel cau.

— Qui t'ho ha dit?

— A mi el gall.

— Y al gall?

— L'anech.

— Y a l'anech?

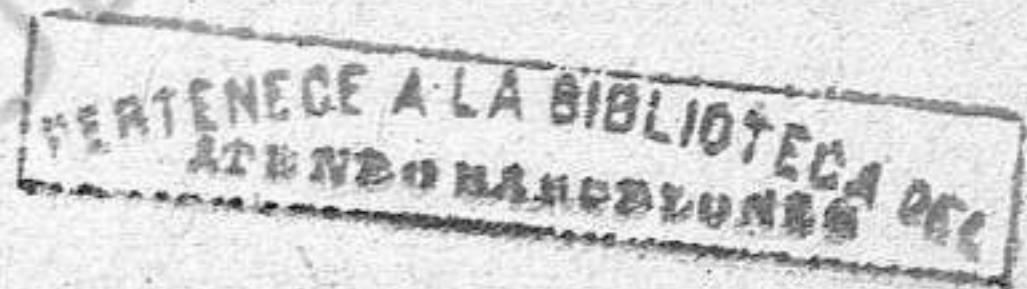
— La gallina.

— Y a la gallina?

— N'hi ha caygut un tros a la caparrina.

Tant mateix n'hi havia per espantarse. S'aixeca, s'estira ben be las camas enrampades y s'acosta als altres per veure que havia sigut tot alló. Ja els va trobar que gemegavan, pensant en la postura que podrian agafar per pendre menos mal, en l'hora que el cel se decidís a caurer del tot!

— Ay, ay! com ho farem, com ho direm! — Jo faria això, yo faria tal altra cosa... Pro era tan l'esverament que dingú sabia lo que's deya. El porch se va escoltar totas las

rahons, va veure que el cel encare li donaria temps y es va decidir a pendre una providencia.

—Jo lo que faria, va dir, es ferme una barraca per posarme a xopluch y aixis si cau, estaré a cobert y no perilla tant de pendre mal.

—Teniu rahó! Ves, sembla mentida que no ens en haguessim avisat d'una cosa tan senzilla!

Y desseguida es posan a ferse una mica de barracot per tancarse cada un d'ells. El gall, la gallina, l'anech... es a dir tots els de ploma, s'arrencaren una mica de plomall (perque ab presa que duyan, qui te taleya de buscar altres cosas) y allí mateix ab una mica de brossa, es feren un tros de cobert. Val mes aixó que no pas quedarse a defora! El xai que no tenia plomas, s'ho va fer ab la llana, y una mica de tronchs, tambe y brossa. Y el porch... el porch ab tota catxassa, s'en va anar al bosch, comensa a furgar y es va fer una barraca de pedra marmol, que ya hi podian caure a sobre estrelles de tort y de traves.

Vetaqui que a tot aixó, el llop, que feya estona vigilava a tots aquells minyons que dormian sota de la noguera, y que no gosava dilshi res per por de tant bella colla; al veure que s'escamotavan, un per aqui y l'altre per alla, va pensar: aquesta es la meva y l'hora de ferte el jornal.

S'en va dret a la gallina, y al trobarla que s'havia tancat li diu:

—Obrem gallina.

—No vull llop, massa el cel cau!

—Mira que si no m'obras de grat m'obriras a la forsa!

—Que no, y que no, y que no!

—Donchs: bufa fort que mi casa está poch fort!

Y dona un bufada y plumas y brosta rodan per qui n'enllá. Y ja teniu la casa per terra. Despues ab un cop de morro rebat la gallina... y coll avall d'una vegada. Pro ab la fam que portaba no en va tenir per res. Cap al anech desseguida.

—Anech, anech, obram si't plau.

—Llop, llop, massa el cel cau!

—Donchs ja veurás si't fare obrir: Bufa fort que mi casa está poch fort!

Y en un moment de bufar totas las plumas y fullas foren enlayre. Despues s'emprén ab l'anech y s'el empassa com si fos un petit boci. Pro la gola es terrible, l'una cosa fa venir gana d'un altre. Cap al gall falta gent.

—Gall, gall, vols obrir?

—No puch llop, massa el cel cau!

—Ya veurás si cau o si no cau: Bufa fort que mi casa está poch fort—y tambe ab una mica de bufera li desfá la casa en un obrir y tancar d'ulls. Y vinga també una mosada de gall, per veure el gust que tenia. Y no us sembla que despues de la carn de ploma devia tenir ganas d'una mica de carn de llana? Es clar que sí! S'en va a la barraca del xai per veure si es determina a obrir.

—Xai, xai, obram, si no't sabrá mal.

—No vull llop, massa el cel cau!

—No vols obrir a las bones! Donchs bufa fort que mi casa está poch fort!

Y també li va aterrar el xopluch en unas quantes bufades. Desseguida van per agarbonarse, pro el llop ab un cop de morro ya va tenir degollat el xai. Després sense gastar compliments vinga mossegadas y esparracarlo fins que no va deixar mes que els ossos. Tant mateix s'ho valia! N'hi havia un bon boci y la carn era tendra. El llop ja se comensava sentir ben tip. Tenia una cremor a la panxa que no el deixaba reposar. Alló devia venir de menjarse tantas cosas sense adop ni amaniment. Ah! una mica de cansalada que hi hauria anat bel! Allavores va pensar ab el porch, y ja es veyia la manera de tréurenhi una penca: aixó sí demanantli ab bons modos y ensenyantli las dents. Es posa a caminar cap a la barraca del porch, gayrebé arrosegantse perque el ventre li pesava molt. Arriba allí y també per primer Déu te quart li diu que l'obri.

—Porch, porch, obram si't plau.

—No vull llop, massa el cel cau!

—Donchs bufa fort que mi casa está poch fort!

Y comensa a bufar, pro com que la casa era tota de pedra marmol y no's donava, per mes bufades del llop, aquet se va cansar tant y tant, que fins se va reventar. Y ahont va un llop ab las tripas penjant? Y ab aquella gran recohissor que li feyan! Are sí que'l llop se trovava perdut, perdut de mala manera.

Pro encare se li acut un remey:—Si anessis a veure el ferrer, que's tant amich del bestiar, ell que els hi cura tots els mals, per que no t'hauria de curar á tú?—Y sense pensarshi mes, cap allí falta gent.

Trova el ferrer que acababa de ferrar un animal y are li feya fregas a l'esquena per una nafra que li havia sortit de dur l'aubarda. El llop s'acosta poch a poch, y fentli la gara gara li diu:

—Bon ferrer, em voldriau curar si us plau, d'aquet mal estat en que'm trovo?

—Ay pobre llop! panxa-obert de cap a cap! Y donchs quina facecia heu tingut que us haigi deixat aixís?

—Sí, un reventament d'un tip de gana! Creureu que avuy tan solsament m'he empasat un gallina, un anech, un gall y un xai?... Als temps que corren dingú es pot atipar. Y encare d'avesats que estém a dur la panxa prima, el dia que menjém una mica... ens passa aixó... ens reventém per falta de costum.

—Vaja, vaja, pobre llop! Si que sou de planyer. Un hora per massa y un altra per poch. Pro no passeu quimera, que'm sembla que ya us he trobat lo que us convé. Us ferraré la panxa y aixís no haureu de tenir por de reventause may mes. Apa, apa, no perdeu temps! Poseuse a sobre de l'enclusa que desseguida estarém llestos.

El llop s'hi va convenir, s'ajeu allí demunt, esperant que li passarian tots els mals. si, si, ja li van passar! perque el ferrer agafa el mall y venta martellada sobre el cap. Y que li va trinxar en deu mil trosos.

—Y el porch? Que's va fer del porch?

—El porch mentrestant a dintre la seva casa de pedra marmol, cop de roncar, y vinga estirarse y jeure sense passar mal temps per res. Y encare poster l'hi trovareu ben tancat y barrat, sota la casa de pedra marmol, tan forta, tan forta, que si el cel cau no perilla que l'axafi a sota.

LA SENYORA PEPA

ACTUALITATS

BUENAS NOCHES SEÑOR DON SIMÓN!— Aixís se diu una sarsuela de l'Olona que feya riure a nostras bonas avias enfarbanadas— aixís s'anomena una horrible tragedia *acaecida* a nostra Redacció.— El senyor Simón y Brunet, nostre ex-crítich era un malparlat; tot ho trovava mal fet; tot ho volia saver.— Donchs are, ja es un simón que du el lletrero *Se alquila*.— Que fassi bots y rebequerías y piqui de peus.— Els homes passen y l'Art queda.— Música Catalana aún *Vives!*

SEGLES XVIII Y XIX. — En son número del 15 de Juny la revista *Vida* pren comiat del publich, y nosaltres en sanglotém dolorosamente.— Publica els següents versos del Dr. Ignasi Ferrera (segle XVIII).
¿Que es mes útil la música o la pintura?

I

Los Sants al Omnipotent— Cantan en en lo Etern Repós— Lo cántich mes armonios— Ab alegre entonament— De melodia accesoria— Música es gratulatoria, — Que tot beneventurat— A Deu li dona, empleat— En ser músich de la Gloria.

II

Quan Deu al Home criá— Se volgué mostrar Pintor; — Per ço l' feu ab tal primor— Que Imatge sua l' formá— Quiscun d' aquí inferirá — L' utilitat, y hermosura — Major, que te la pintura, — Al pas que patent se veu — Que l' ser Pintor es de Deu, — Y Músich de la Criatura.

Ja compreném perque els redactors de *Vida* insertan una poesia que dona preferencia a la Pintura sobre la Música: 1 — perque l'actual Director es pintor — 2 perque han vist malhauradament que la gent no está per músicas — 3 (conse-

quencia del anterior) perque han hagut d'anar *con la música á otra parte*.

AQUET RUSIÑOL...! — En S. Rusiñol, ha portat a Sitjes en B. P. Galdós y donya M. Guerrero, per veure si's trenca van el bras com l'Acebal.

LA DEVOCIÓN DE LA CRUZ. — (Calderón por las Sierras... de Úbeda—y Morera). *Detrás de la cruz está el diablo. El Diablo anda en Cantillana. El Guardapiés del Diablo. Fra Diavolo. Roberto il Diavolo. ¡Santa Cruz de Tenerife! Der Freyschütz* (ab un diable Cassadó).

LA TOGA Y LA PLANXA.— Els advocats de Madrid han sollicitat del Rey l'indult de la planxadora C. Aznar (gracias a la iniciativa del republicá Picon— fill—) — Aixó de modistas, floristas y planxadoras fa perfúm d'idili castellá.— G. A. Becquer sa casá ab una damisela d'aquesta classe. — Uu bon madrileny sent entendriments sentimentals al veure qu'una gentil planxadora (de colls y punys trascendentals) ha de morir, en mans d'un butxí pelut.— Demaném qu'el Col·legi d'Advocats de Madrid adopti com a segell una toga y una planxa ab el lema *Cedant togæ... planxæ*.

QUE'NS HA SEMBLAT «MARIUCHA» — Volém suposar un xich de cultura en nostre públich, y creyém que'ls homes que van a veure la Guerrero hi van per acompanyar la *senyora*. A las donas, evidentment, lo que'ls interessa, son els vestits de la Sra. Guerrero.— No mes n'hi ha dos en els V actes, que cridin la atenció; el del segon acte (no val la pena de sopar aviat per arribar a l'hora de comensar) y el del quart acte. Aqueix es d'una rosa quasi magenta, de sarau de festa major.—

El primer es blau *celest* y es *buniiiiiiiiich!*
—*Figura* que ve de París!!!!

LA ESCALINATA DE UN TRONO.—

Galatea desdeñosa
del dolor que a Licio daña,
iba alegre y bulliciosa
por la ribera arenosa
que el mar con sus ondas baña.

—
. y era aquel querer
tan firme en alma de niño
recuerdo de otro cariño
tenido antes de nacer.

—
Truéquese en dicha mi dolor profundo
que haya un cadaver más ¿que importa al
mundo?

—
Esto el moro Tárfe escribe
con tanta cólera y rabia
que donde pone la pluma
el delgado papel rasga.

—
No embarazo
que vayáis, pero repare
que hay orden que al que llegare
le den un arcabuzazo.

—
Entonces de un tajo, rájale.

COMBINACIÓ. — Hem rebut una carta anónima ab motiu de l'última crisis, qu'ens diu qu'a Madrit se pensá per algún temps en un gabinet catalanista, en qual cas hauría triomfat la següenta combinació:—
President del Consell: F. Bertran d'Amat.
—Guerra, Ll. Domenech.—Marina, J. A. Güell y Lopez—Gracia y Justicia, J. J. Permanyer.—Instrucció pública, Joan Maragall.—Hisenda, Ildefons Suñol.—Estat, J. Pin y Soler.—Agricultura, Industria y Comers, A. Rusñol.—Colonias, J. Casas Carbó.—Governació, Prat de la

Riva.—President del Senat, F. Romaní y Puigdengolas.—Id del Congrés, N. Verdguer y Callís.—Id del Consell d'Estat, Sebastiá Torras.—Id del Tribunal de lo Contenciós Administratíu, Ll. Durán y Ventosa.—Id del C. S. de Guerra y Marina, Joseph M. Roca.—President del Tribunal Suprem, R. d'Abadal.—Fiscal, F. Cambó.—Alcalde de Madrid, Pere Muntanyola.

ART, VINS & SOCIOLOGÍA.—El Senyor don J. Llusá y Puig, comerciant en vins, ha publicat las bases d'un concurs entre 'ls pintors espanyols pera premiar una serie de bocets al oli, que deurán estar inspirats en algún dels següents assumptes: I, «La llibertat impulsant el progrés dels pobles»; II, «La virtut radica en el treball y en l'amor als nostres semblants»; III, «La repugnant tracta de blancas, vergonya dels pobles civilisats»; IV, «La plaga de la usura»; y V, «Els mals del joch, desde la loteria a las cartas». Podrá concedirse premi a cinch bocets, corresponents a dits cinch temas, consistint cada premi en 1.500 pessetas, y además el jurat se reserva'l dret de fixar las condicions y'l preu, mitjansant las quals, l'autor del bocet podrá desenrotllarlo en un quadro qu'adquirirá'l Sr. Llusá. Els bocets no han d'anar firmats, ostentant tan sols un lema, que será'l mateix que s'escrigui en un sobre tancat contenint el nom del autor. Tots els bocets deurán ésser entregats o enviats, avans del 31 de desembre del corrent any, a don Frederich Rahola, Corts Catalanas, 276 y 278, 2^{ón}. El jurat se compondrá de tres pintors y de tres crítichs, que serán designats ab la deguda anticipació, habent ja acceptat sos cárrechs els senyors don Romá Ribera y don Frederich Rahola.

DIARIO DE BARCELONA.—Arthur Masrera hi parla aixís de *Tradicions y Fantasies*:

«Ayer Valencia nos traía, con los versos del patriarca de sus letras, perfumes de azahar y cantos de aliento y esperanza. Hoy Mallorca, por medio de un poeta joven, el Rdo. Dr. Costa y Llobera, nos trae el embeleso que la poesía fresca y ramozada, correcta é inspiradísima suele causar á los espíritus capaces de sentirla.

La vida poética de las regiones aparece floreciente y robusta como en los tiempos más felices de nuestro renacimiento literario. El tomo *Tradicions y Fantasies* del inspirado vate mallorquin lo prueba de un modo pleno y concluyente.

En las literaturas modernas no estamos acostumbrados á ver quien descienda al palenque pertrechado de una educación clásica solidísima, dotado de un gusto archi-selecto, de un sentimiento tan exquisito como intenso y que, familiarizado con los poetas griegos y latinos, italianos y castellanos del Renacimiento y embebido su ánimo en las mil bellezas de la poesía popular de su región, traiga tan rico bagaje al campo de la lírica moderna. Porque este es Costa y Llobera; sacerdote docto y virtuoso, hombre de vocación tan rara y decidida, según las excepcionales circunstancias que la acompañaron, discípulo de las Universidades de Barcelona primero, en donde cursó Derecho y Filosofía y Letras, y de Roma después, en donde hizo con brillantez sus estudios teológicos, tenemos en él personificada la imagen del hombre de letras ideal, del hombre de letras que hoy tantísimo escasea, pues á pocos preocupa la idea de poner sobre los cimientos de la Metafísica sana, y de la filología ampliada y estudiada con métodos modernos, el edificio de la erudición literaria y filosó-

fica, del Derecho, la Sociología y los Cánones.

No es portentoso que con tales bases resultase el monumento tan sólido como elegante. El Dr. Costa y Llobera probó su ejecutoria literaria en los Juegos Florales del año 1874, hace poco menos de treinta años, y contando entonces apenas diez y seis, con una inspirada poesía titulada *La primera llágrima*. Desde ésta, hasta la publicación del tomo *Tradicions y fantasies* que contiene las obras poéticas que le han valido el título de Maestro en Gay Saber, la producción del señor Costa ha ido mejorando siempre, y eso que *La primera llágrima* es un poemito digno de coronar la labor de un maestro.

La escuela literaria mallorquina, felizmente iniciada y proseguida con Roselló, Aguiló (Tomás y Mariano), Forteza (Guillermo y Tomás); Peña, Obrador, Maura y Picó, tenía un peculiar dejo arcaico, feliz imitación de la literatura de los Trovadores y del Romancero. Dos poetas mallorquines se separaron radicalmente de esta tendencia, y fueron el uno Costa y Llobera, y Miguel S. Oliver el otro.

En ambos brillan todas las audacias líricas de Schiller, Goethe y Tennysson, engalanadas por los primores de forma propios únicamente de quien conoce muy de cerca á Homero y Pindaro, á Teócrito, Horacio, el Petrarca y Manzoni. La oda sáfica *A Horaci*, de Costa y Llobera, fué clasificada hace veinte años por Menéndez y Pelayo como los más acabado que la lírica moderna ha producido, entrando en la cuenta Leopardi y Stetchetti. Porque el estudio que de la forma literaria ha realizado el autor de *La deixa del geni grech*, *Lo vell profeta vivent*, *Les Matines*, *Candor y Poder del harpa*, es tan portentoso como de ejemplo más admirable que imitable.

El Rdo. Costa es ante todo culterano acérrimo de los ídolos viejos en lo que atañe á formas métricas. Enamorado de los versos octosílabo, endecasílabo y alejandrino, combina gallardamente sus estrofas de cuatro, seis ó siete versos; con un emistiquio final á veces, y con uniformidad académica imperturbable suele acabar la composición como el sentido común manda. Aquello de dejar consonantes colgados en el aire, ni lo de mezclar en una misma estrofa el verso, la prosa, la rima perfecta, atropellando el sentido común y la gramática, está muy lejos de sus ordinarios procedimientos. El poeta canta lo que siente, siente lo que la Naturaleza, la Fe ó la Historia y la Tradición le han sugerido, y después de poner de su parte un estudio paciente y tenacísimo, en que no perdona pormenor técnico, ni rasgo etnográfico ó topográfico, cincela sus estrofas de corte helénico genuino y de pensamiento más helénico todavía.

Los que hayan podido apreciar la sobriedad con que el padre y el príncipe de la poesía, el divino Homero, protagonista de la composición *La deixa del geni grech*, en sus poemas describe y pinta una escena, situación ó estado de ánimo de un personaje, habrán de admirar más en el Rdo. Costa y Llobera la dicha filiación helénica. En el canto primero de la *Iliada*, cuando los compañeros de Aquiles se hacen á la vela, cruzan el mar y llegan á una playa, en donde levantan un altar y ofrecen sacrificios, hay imágenes, formas de dicción y giros poéticos que sólo después de veinticinco siglos sabemos hallar en la descripción del salvamento de Melisigeni, que Costa y Llobera nos ofrece en su poemita citado.

Algunos rasgos descriptivos de la virgen Nuredduna, la heroína del mismo poemita, los hallamos sólo comparables á la frescura y candidez de expresión que Teócrito puso en su idilio segundo al pintar aquella *cala pais catojzen idousan* que ha servido de modelo á los Tasso, Mis-

tral y Longfellow. En una palabra: viven en las *Traditions y fantasies* todo el esplendor de la lírica clásica hermo-seado por una imaginación lozana y equilibrada y un talento cultivado como pocos, y toda la intensidad de sentimientos cristianos que el Rdo. Costa tiene arraigados en su alma de creyente sincero y teólogo doctísimo.

Hay que advertir aquí muy oportunamente que no hay asunto ni argumento en el tomo que describimos que no esté inspirado en las fuentes de la más sana moral y de la ortodoxia más estricta. Y por este lado resultan también las *Traditions y fantasies* obra útil y fructuosa. Las glorias de la patria se llevan los afectos del poeta, pero las de la Religión y las de sus Santos, heroes y mártires no le atraen menos. *Lo santuari abandonat, Cisnes, L'era d'Escorca, La calumnia venjada, Un cap, La visió del pelegrí y La mata escrita del Puig de Randa* son buen ejemplo de esto que indicamos.

Y aquí se ofrece señalar la curiosa y providencial coincidencia de que en el moderno renacimiento catalán literario, los príncipes y figuras más salientes sean verdaderos creyentes y católicos sinceros. Por no hablar de las relevantes personalidades de Verdagué, Costa y Llobera y Collell, revestidos del sagrado carácter sacerdotal, fijándonos en Aguiló, Blanch, Rubió y Ors, Roca y Florejachs, Briz, Pons y Gallarza, Milá, Quadrado y Querol, por no mentar á ninguno de los que hoy viven, fuerza es confesar que el contingente de su respectiva labor aportado al acervo común de nuestra renaciente literatura es algo más consistente y perdurable que el de la pléyade de los descreídos ó que por lo menos alardearon de una impiedad que ignoramos si todos profesaron con arraigada convicción.

La conclusión que salta á la vista es ésta: todos los mejores poetas y literatos de nuestro nacimiento fueron católicos excelentes y su fe les hizo encumbrar el vuelo de su inspiración. ¿Será esto por

que esa misma fe fué siempre el alma de nuestras glorias y el fautor principal de nuestra pasàda grandezza?

Yerran ciertamente de un modo lamentable los que lejos de la fe buscan una Cataluña grande, próspera y feliz. En las páginas del tomo *Tradicions y fantasies* verá el lector como todo lo poético, lo interesante y heróico que puede inspirar la musa de un vate culto y de imaginación fecunda, tiene sus orígenes en la fe, alma y aliento de la patria. Por esto consuela muchísimo en tiempos de anarquía literaria ver la potencia y vigor de la fe produciendo obras tan maestras como las que el Rdo. Dr. Costa y Llobera nos ofrece en su último libro, verdadero alegato de la vitalidad literaria en las islas Baleares, estas preciadísimas regiones madres de tantos genios ilustres en donde hoy como ayer se confirma la verdad de aquel lisonjero apotegma de Suetonio que dice que la inspiración de los artistas está en consonancia con el ambiente de luz, aromas y glorioso pasado en que se meció su cuna.

ILUSTRACIÓ CATALANA.—Publica l'hermosa poesia *La Belenguera* de nostre amich y coloborador D. Joan Alcover.

La Belenguera fila, fila,
La Belenguera filará.
Cansó popular.

La Belenguera misteriosa,
com una aranya d'art sotil,
buyda que buyda sa filosa,
de nostra vida trau lo fil.
Com una Parca, be cavila,
texint la tela per demà.
La Belenguera fila, fila,
la Belenguera filará.

Girant la ullada cap enrera,
guayta les ombres de l'avior,
y de la nova primavera
sab ahont s'amaga la llevar.
Sab que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelà'.
La Belenguera fila, fila,
la Belenguera filará.

Quan la parella ve de nocés,
ja veu y conta sos minyons;
veu com devallan a les fosses
els qui ara viuen d'ilusions,
els qui a la plassa de la vila
surten a riure y a cantà',
La Belenguera fila, fila,
la Belenguera filará.

Bellugant l'aspi, el fil capdella;
y de la patria la visió
fa bategar son cor de vella
sota la sarja del gipó.
Dins la profunda nit tranquila
destría l'auga qui vendrà.
La Belenguera fila, fila,
la Belenguera filará.

De tradicions y d'esperances
tix la senyera pel jovent,
com qui fa un vel de novianses
ab cabelleres d'or y argent
de la infantesa qui s'enfila,
de la vellura qui se'n và...
La Belenguera fila, fila,
la Belenguera filará.

RENAIXENSA.—Publica las següentat atinadas observacions d'En Cassimir Brugués:

I

En la transformació que está sofrint la societat europea en mon modo de mira hi ha un factor d'una importancia extraordinaria; aquest factor lo constituheix las grans ciutats.

L'estudi a fondo de la questió de las grans ciutats en sas relacions ab la civilisació, es complicat y no sería pas posible ferlo en un article. En lo present no faré més que exposar alguns datos que principalment se refereixen a Alemania y deduhirne algunas conseqüencias.

Segons lo cens de l'any 1900, viu en las poblacions de més de dos mil habitants lo 54 per 100 dels alemanys, es a dir, un xich més de la meytat. Alemania compta ab 30.633.00 habitants ciutadans

y 25.734.000 habitants del camp, sent de notar que'l número dels primers va creixent seguidament. S'ha calculat que probablement, quan Alemanya tinga 80 millions d'habitants, 50.000,000 serán ciutadans, considerant com a tals los residents en poblacions de més de duas mil ánimas.

Aixó marca evidentment una gran transformació en lo modo de ser y en lo modo de viure d'un poble. Además es casi imposible aturar aquesta transformació y lo que cal es véurela venir ab temps, reflexionant sobre las sevas conseqüencias y sobre lo que cal fer perque resulti en benefici de tothom.

A Alemanya hi ha ara 33 ciutats de més de 100,000 habitants; un xich més d'un 16 per 100 dels alemanys viuen en aquestas grans ciutats, es a dir, de cada sis alemanys un d'ells viu en una gran ciutat. Estenent lo concepte de gran ciutat a las poblacions de més de 50,000 habitants, lo tant per 100 del habitants ciutadans puja al 21 per 100.

A Inglaterra, la transformació ha anat encara més enllá. Un 29,03 per 100 dels habitants viu en ciutats de més de 100,000 ánimas.

Segons observa un escriptor, l'antich alemany era l'home del bosch; l'alemany de la etat mitjana era l'home del camp, durant aixó fins l'any 1850 a 1879; los alemanys d'avuy son meytat del camp y meytat de la ciutat; los alemanys del perindre serán, en sa gran majoría, homes de ciutat.

Al passar las familias del camp á la ciutat, las costums cambian y cambian també las impresions que reben las criatures y que tan han d'influir en lo modo de ser y de pensar que tindrán quan sían personas grans.

II

Probablement, y parlant en termes generals, lo conjunt de impresions que reb una criatura que's cria en una gran ciutat, es menos sá y menos moral que'l

conjunt d'impressions que representa la vida senzilla del camp.

Per altra banda, cal regoneixer que, en moltas grans ciutats europeas d'avuy, la salubritat ha guanyat molt, havent fet la canalisació verdaders miracles. La higiene ben entesa aplicada á las grans ciutats ha fet disminuhir notablement la mortalitat.

Segurament que l'aument extraordinari y rápit del número d'habitants de las grans ciutats, presenta certs perills. La lluyta per la vida y la heterogeneitat dels elements que s'hi aplegan han de donar lloch á molts conflictes, que no existirían si las cosas anessen més poch á poch.

Aturar lo moviment d'immigració á las grans ciutats es cosa molt difícil, potser impossible avuy. Alguns son de parer que's pot lograr alguna cosa afavorint la *descentralisació de la industria*, per més que sia necessari mantenir la fabricació al engrós, ja que, per més que sia deplorable, la veritat es que difícilment poden sostenirse las petitas industrias ab lo moviment de competencia que hi ha per tot arreu.

Además, tot lo que sia afavorir las condicions de vida, en l'ample sentit de la paraula, dels habitants del camp y dels pobres, ha de contribuir á aturar la seva despoblació. Sovint havém sentit queixas fonamentadas de la inseguretad en que's troba la gent del camp en las temporadas en que hi ha desordres en las ciutats ahont s'hi concentra tota la forsa pública. Y no parlém dels conflictes socials al camp, del desmoralisador caciquisme, dal podrimener de la política, de la falta de carreteras y ferrocarrils.

Lo marxa del temps du en sí transformacions en la vida dels pobles. Estudiemlas y procurém encaminarlas de tal manera que resultin en bé de tots, á fi de que'l corre dels anys sia un progrés moral y material dels pobles!

LA VEU DE CATALUNYA.—Ha acabat l'història d'*Els Peluts Infectes*, contada

per en J. Carner. Molta gent ens ha dit:
—Pósinla a la «Prempsa» de CATALUNYA.
—Y nosaltres hem dit: Home, te rahó.

CANT I

ELS PELUTS INFECTES

En la Transilvania, regnant Oswald XXIII, qui era petit, ocorregueren fets extraordinaris que membran las crónicas y recordan els pergamis macilents

Vivía en aquell temps a Titania, capital de la Transilvania, una gernació singular. Era una lley d'homes bruts, inmonds, salvatjes; els creixían pels per tot el cos, y els pudían el cap, la boca y els peus. Aixís foren anomenats Peluts Infectes; sos antepassats havían viscut en caus, cataus y clotaradas, y de génera en génera aná trasmetentse una gran brutícia. Els Peluts Infectes menjavan tronxos y pelas, feyan bolas de diferents diámetros ab las secrecions expontánias; sos badalls eran inmensos y deixaban al descobert dentaduras negras y cantelludas com inesploradas rocateras. Tenían la veu enrogallada per la beguda, feyan ronchs y singlots extraordinaris; se saludavan ab cops de puny y se despedían ab puntadas de peu. Molts d'ells se foradavan el nas pera penjarhi una anella. Las donas anavan escabelladas y plenas de tacas, ab els ulls humits, y grans bigotis.

Als comensos del regnat d'Oswald XXIII, els Peluts Infectes vivian ensopits, sense sapiguer ni que rey hi hagués, y duent unas gorras estranyas, a imitació de las usadas en lo antich a Frigia.

D'altra banda, Oswald XXIII jugava a balas sense amoinarse per l'existencia dels Peluts.

* * *

Heusaquí que pels carrers de Titania, els Peluts Infectes hi llensavan en els cabassos, cabassets, paneras y senallas, totas las orduras y sutzetats. Aixís és que'ls carrers s'omplían de farums nocivas y flaires ofenosas que entorpían la respiració y omplían de germes malsans tota la ciutat.

Els Peluts Infectes ja hi estavan ave-sats, y adhuc hi gaudían; enfonzavan els peus en els bassals, fotxas y reguitxols d'ayguas brutas; els Peludets saltavan sobre las escombrerías y las cosas humidas, podridas y descompostas.

Més a Titania hi havia una altra lley de gent. Era una gent neta, entressada y temerosa de Deu, que feya bugada y se mudava al menys duas voltas per setmana; que's rentava la cara cada día; que portava las camisas resplendentas de tan ben planxadas, y ben afeitadas las galdas rodonas y sanitosas. Y duya soguilla.

Aqueixos, que s'anomenavan els Nets de Roba, acordaren anar a trovar al Rey pera posar fi a aquell vessament de sutzetats per plassas, carrers y carrerons.

Y feren un missatge que deya aixís.

«Molt alt y nobilíssim Rey Oswald XXIII de Transilvania, Rey de la Moldavia, marqués d'Ukrania, comte de Livonia, príncep d'Armenia.

¡Gloria a vostre nom!

¡Prosperitat en vostras empresas guerreras de terra, mar y estany; pau y solatjament en vostras gents, jatsian braus cavallers, jatsian antigas mainaderas; rosas, lliris y gessamins, sota vostras plantas; cedres y llorers, damunt vostre front!

Llegireu y sabréu, que en la ciutat Titania moran uns homes especials, anomenats, per constant tradició y no interromput usatje, Peluts Infectes. Aqueixos homes, antichs habitants de caus, cataus y clotaradas, vells amichs de llops, guillas y guineus, tenen habituts selvatjes. Car menjan tripas recaragoladas de clergue; y entre ells prodigan blaus, tantos, plantofadas y altres copejaments; y s'deixan las unglas llargas; y mormuran ferotjes contra'ls vostres soldats, que ab porras, alabardas y mandrons els posan a ratlla; y esperan anhelosos el jorn misteriós y desconegut en que pujin els seus, ignorant ells quins son aqueixos seus boirosos, y com pujarán, si per escalinatas, escaletas de cargol, ab escalas de corda, o si muntarán senzillament per la finestra.

Aqueixos Peluts Infectes sadollan y curullan els carrers de tijas, pallas, escrements y tota mena de coses innobles y engendradores de fástich. Com Vos, Senyor, sou a la Moldavia, no sabréu tal volta aital fellonias, mes nosaltres vivim en la frisansa y en el neguit, ab grans contorsions, vómits, esgarrifansas y petaments de dents.

Compadeixis V. M. de nostras amarguesas; fassi netejar nostras vias públicas. Perque en nostras plassas hi ha palmeras, y en nostres carrers plátans, y en nostres carrerons testos ab violers y clavellinas, y fins totas eixas variadas manifestacions del regne vegetal, se consumen y se delman.

Fassi V. M. vigilar d'avuy en endavant als Peluts Infectes; tal volta podria crearse un cos de guarda-passeigs ahont s'hi coluqués als inválits honrats exemptes d'un ull, una cama, una orella o quansevulga de las cosas que n'hi han duas. Encara que aqueixa institució no tingui precedents en la historia, creyém que fora molt útil.

Son Senyor, vostres súbdits afectuosos.... etc., etc.

* * *

Una comissió se dirigí cap a Moldavia, ahont estava'l Rey totseguit esplicarém els fets extraordinaris que sobrevinueren a conseqüencia de dit missatge y l'arribada d'un célebre moro de la Moldàvia, anomenat El Roig.

CANT II

L'ARRIVADA D'EL ROIG

Ansiosos esperavan els Nets de Roba l'arribada dels experts y honorables missatgers tramesos al señor Rey.

Peró, mentres tant, comensá a corre una remor feresta entre'ls Peluts Infectes:

—¡El Roig vé! ¡El Roig vé!—

El Roig era un moro grassó de la Moldavia, un moro ferotge y revolucionari, quinas maravellosas hassanyas, batallas y assetjes, confón avuy la multitut indocta

ab las d'Alexandre el Magne, trionfador dels Tracis, dels Ilyris, dels Grechs, dels Persas, dels Escitas y dels Indis.

El Roig quan era a Moldavia se moría de gana, venent romansos d'horribles assassinats a serventas extáticas. Mes, sabent per un marxant discret la situació dels Peluts Infectes, murmurá en llengua arábiga:

—¡Oh Allah, dispensador de la llum, del aire, de la vida! Tu ets qui'm dius que'm deixi de romansos, y me'n vagi entre'ls Peluts Infectes a expandir rius de máximas y cascadas d'exemples! Jo els mantindré ab el manná espiritual y delectable dels adressaments y advertiments alkoránichs, y ells me mantindrán ab la vilesa del pá y del ví moridors y finits! ¡Gracias, per haverme fet a l'hora capitóst, gonfaloner y trompetaire dels Peluts Infectes, lliures, mascles y vitals!—

Y's posá en camí.

* * *

Els Peluts Infectes l'anaren a rebre. Eran a mils, y feya intensa calor, y tots suavan. Regalimavan fronts y barbas y nassos, com si una rosada salutífera y amorosa hagués desvetllat sobre las multituts. Com era havent dinat, molts exhalavan. Els homes anavan empenyentse y's trepitjavan las excrecencias, protuberancias y accidentacions dels peus frondosos. Las gorras, al estil de Frigia, estaban xopas y desgotavan gotas rojas del destenyit. Molts, (¡oh realitats innobles que fan girar la faç!) se creyan que'ls eixia sanch de las profundas cavernas del itsme nassal, y hi enviavan d'exploradora, l'ungla del dit gros.

A la fi arribá el Roig.

—Veyám que dirá,—pensavan a l'una els Peluts Infectes, aguantant heróicament las bretxas, contorbacions y desperfectes de la calor.

Y el Roig parlá tot seguit, desde un finestral.

—¡Germans! Vos han dit que sou Peluts! Sí, sou peluts. Jo també soch pelut.

El Pel és Vida. ¡Germans! ¡Vos han dit Infectes! ¡Sí; ho sou y ho só també! El que va net no és bon ciudadá. ¡Morin els Nets de Roba!

—¡Mooooorin!—cridaren els Peluts, fent grans extrems y donantse cops de puny, trepitjadas y empentas ab el major entusiasme.

—¡Ja cal que treballém! Els Nets de Roba se'n han nat a veure al Rey. Si'ls deixém fer, serán els amos de la Transilvania. Hem de dir que son nats de la traició, amichs del crim y deixebles del vici! ¡Aixís procurarém que'l Rey no'n fassi cas y ens els deixi trinxar, cargolar, esbocinar, furgar y torrar! ¡Alashoras ens desfarém del Rey y serém els amos de tot! ¡Y tots serém rics ab cabals incomptables y interminables! ¡Ho sentiú, Peluts?

—Mmmmm!—feu cobejosa, rabenta y guspirejant, aquella multitut.

—Donchs, bé; pera convéncer al Rey, cal que li enviém uns quants missatjers. Jo seré l'un. Ara'n faltan quatre més. Escullíulos destrament, ab pausas de prudencia, y feu que puguin presentarse devant del Rey.

—¡Jo! ¡jo! ¡jo!—digueren tots. Y fins entrada la nit, se remogueren ab contorsions apocalípticas, ab saccejaments inverosímils, ab brasseigs y cargolaments extraordinaris, fins que caigueren las tenebras impenetrables, plenas de confusions y malvestats, y els guerrers del Rey, llençant pésols ab els mandrons, dispersaren la gentada.

* * *

La gran feyna fou a resoldre'ls quatre qu'anirían ab el Roig a veure al Rey. De nassos xafats, d'ulls desapareguts, d'espatllas enfonzadas, de camas tortas, ¡si n'hi hagué a causa d'aquells esvalots y conturbacions dels Peluts Infectes!

Al últim, escullits els quatre missatjers, els hi tallaren els cabells, extenent la cabellera demunt la soca d'un plátan, y donant una destralada a la cabellera, que feya seguir l'abre y tot. Després els

enfonzaren en grans calderas de lleixiu tebi, perque's reblanissin y facilitessin la neteja. Els tallaren las unglas ab mitjas llunas de las que s'usan pera formar uns guisos estrambótichs y heterogenis, anomenats pilotas de bullit. Ab rasclets esmolats, els resseguien las dentaduras; els feren camisas, perque fins alashoras havían anat descamisats, y els trevallaren grans esclops de fusta, perque hi capiguessin sos peus monumentals, plens de serras y comas.

En el comens, génessis ó iniciació de sa vida novella, els Peluts Infectes *no savían estarse dintre del vestit*. Sofrian. Se copejavan y se gratavan. Se fregavan ab las parets. Se movían de cent maneres estranyas, pera ferse pasar l'angunia y la frisansa.

* * *

Un día, el Roig, digué:

—Anemhi, ¡oh Peluts!

Y els Peluts, responguéren:

—El Roig, tú ens guías.

Y tots cinch s'allunyaren envers lo veñidor y lo desconegut.

Els Peluts Infectes, esperaren ab afany la tornada dels cinch missatjers, als quals succeí lo que contaré tot seguit, per honra y gloria dels dimanats dels caus, ca-taus y clotaradas.

CANT III

L'IMPERI DELS PELUTS

Osvald XXIII jugava a balas en el pati de son palau de Moldavia, desde ahont se desplegava el plá de Schakenrau (Petita Bomba). Fer córrer cosas rodonas y lleugeras, és un joch que se'ns ha trasmés dels temps boirosos y flexuosos del Orígen. Donch Osvald XXIII, jugava. Era esprimatxat, y feya unas riallas esquerdadas y seguidas d'una tosseta suau.

Jugava Osvald XXIII, car innombrables son els Reys que jugan. Y eran sos partenaris o coadjuvants, un general que sempre estava *a la torre* y un almirall que ja n'era de xich, car als set anys ja duya

marinera, si bé ensenyava las pantorrillas sonrosadas y placévolas.

— ¡Tanto! — deya el Rey.

Car un n'havía guanyat. Més alashoras eixí un cavaller, ab una mena de boneto a la má. El qual aixís digué:

— Senyor hi há el Roig. Y además n'hi há quatre que venen ab ell.

— ¡Penetrin! — digué Osvald espolsantse noblement els genolls.

— Entreu.

— Sómhi.

Aquí hi hagué unas cuantas reverencias.

Y el Roig parlá.

* * *

— Senyor, vostra és la Transilvania. Mes ¡ay! una gent traidora hi governa. Parlo dels Nets de Roba.

— ¿Els Nets de Roba traidors?

— ¡Ah! ¡Sí! ¡Els nets de Roba! ¿No ha dit un de sos capitostos que abans de rentarse ab savó del Rey de Moldavia se se rentarán ab sabó dels prínceps del Congo? ¿No tenen homes experts y saberuts que'ls midan las closcas y diuen que llurs closcas son preeminents? ¡Que s'ocupin de cosas del cervell, és perillós per nosaltres, ¡oh Rey de Moldavia! Però encara hi há més. Ajudan missa als clergues, y dipositan monedas en els gazofilacis, mentres d'altra banda se fan amichs dels que etjegan.

— ¿Els colombófls? — preguntá Osvald.

— No, sinó els ácratas, gent recargolada com tornillos. Y encara hi há més, dels Nets de Roba. Ja saben que en virtut d'antiga consuetut, las bugaderas moldavas netejan la roba dels transilvans. Donchs ells claman ab veus estridentas, vibrantas y aixordadoras que se la volen fer ells la bugada. Car diuen que las bugaderas moldavas no rentan bé, y además fan córrer algunas pessas. Y han fet un himne que'n diuen del bon cop de picador, que'l cantan en odi a la Marxa Real moldava.

— Mes, — digué Osvald XXIII — ¿no

la odieu també vosaltres la Marxa Real?

— No; — respongué el Roig — Si precisament aixó es lo que volém: ¡La Marxa Reall

— ¡Donchs, aneu! — digué el Rey. — Anéu y maneulos. Jo vos dono poder sobre d'ells. Maneulos a n'ells, a sas mullers, a sos fills, a sos criats y a sos animals domèstichs.

— ¡Oh, Rey! ¡Salut!

* * *

Tornaren el Roig y els quatre Peluts a Transilvania, y desde allavors regiren sobre plans y montanyas, essent dictadas las següents disposicions:

Supressió de las ordenansas que prohibían fer sutzuras o expel·liments orgánichs en llochs públichs.

Colocació de Peluts en las tendas que estavan a las entradas de la ciutat, a fi de *beure* si entravan carros de such de raim.

Subvencionament y encoratjament de fullas de paper putrefactas y llotosas, curullas de fembras malsanas, que els collegials guaitan xuclantse el dit al eixir d'estudi.

Foment de barallas entre Peluts y Banyuts, aixó és, entre Peluts habillats ab vestimentas anticueladas y parpellejantas, y bestias indómitas y sadollas de ferotgía (tors). Veyent aqueixas lluitas deyan els Nets de Roba: — Ells ab ells.

Obligació a tot ciudadá de dur llantias, d'oli, llard, sèu, greix, cancelada, o quansevulga cosa que deixi o salissi. (A la camisa, serán de ví).

Obligació a tot ciudadá de dur rellotje sense cadena, pera estalviar fadigas a quansevulga ciudadá conscient y masclut.

Forta contribució sobre raspalls, espolsadors, escombras, esponjas, fregalls, bayetas, sal fumosa, terra d'escudellas, blanch de llunyana terra espanyola, savons en barra y en pastillas, agua de Colonia, benzina, — substancias y útils netejadors, brunyidors, aclaridors y desempolsegadors.

Establiment de festes en honor del devallament dels caus, cataus y clotaradas; ab sortijas dels Peludets, chors y envelats dels Peluts y contorsions y dislocaments de las Peludas. (Y en aitals festes els Peluts embaumavan més que may). Las Peludetes saltavan a la corda ab una tripa de clergue.

* * *

Els Nets de Roba estavan tristos.

Mes en el silenci de las nits meditavan, sospesavan y barrinavan.

Y en tant els Peluts se tornavan grassos. Y els penjava carn per las galdas, y els ventres creixían, y en sos cossos hi havia nombrosos secsons. Y reyan. Y eran sonrosats com els tocinos tendres.

¡Mes ay! els Nets de Roba devenían sinistres.

Y barrinavan.

CANT IV

EXEUNT OMNES

Y arribá, en la concatenació dels dias, el dia de Sant Martí,—época de glotonía espaventable. ¡Sant Martí! Els homes ensolivan y allargan las galdas famolencas; las donas se posan els llarchs devantals; la quitxalla salta, els gossos cogitan els plaers venidors.

Mes, aquell any, els Peluts Infectes, eran enllordits y pesants. Perque havían devingut grossos y feixuchs del beure. Y queyan somorts per las llosas dels carrers, com sanchs inmonds, reposant la testa en els pilotets de sutzuras.

La nit de Sant Martí, fou tan gran el seu disbauxament, que al eixir de las demoras de beguda, queyan a dotzenas, aclaparats pel sanfoniment.

Las tenebras eran espesas, en el cel no hi havia estels, y en el món eixían lentament de las casas els Nets de Roba, apagant els fanals, las llantias dels apotecaris, y las llumanetas dels serens, ab cautelositats y astucias.

* * *

Quan no's vegé ni un punt de claror,

els Nets de Roba comensaren la tasca sinistra. Duyan eynas de burxar, punxons, claus, trempaplomas, sacatapos, barrinas, y tota arma penetradora. Se llensaren demunt dels Peluts y els comensaren a burxar. Las einas mortificadoras penetravan per las cavitats nassals, per las orellas, per tot arreu; grans grinyols y cargolaments tingueren lloch en el silenci de la nit, com sí milers de cordas freguessin invisibles corriolas. Mes els Nets de Roba s'havían assegut sobre'ls ventres dels Peluts, y els Peluts no podían bellugarse. Espeternegavan y deyan vatualisto. Movían camas y brassos ab increibles extremiments y tremolors. Alguns sanglotavan, y sas llágrimas se barrejavan ab las gotas del ví. Malehian las sevas llevadoras.

Y els Nets de Roba callavan.

Callavan y burxavan.

Y ells grinyols dels Peluts feyan esgarrifar, tal com el coltell, que anant á tallar la carn savorosa rellisca per la pisa.

Els Nets de Roba burxavan las parts tovas y somreyan, donchs la ferocitat refinada no existía pera ells, bona gent casolana. Alguns, per animarse, cantavan en baixa veu el cant dels picadors.

S'aná generalisant la cansó, y allavors caigueren per terra las einas furgadoras y crudels. Tots els Nets de Roba prengueren un picador y comensaren a picar rítmicament las parts blanques del revés dels Peluts. Picavan dur, y els Peluts cridavan horriblement. En veritat, crudel fou la surra. Lo que era rosa tendra, devingué blau o morat. Y els Peluts se sentían el revers blá, com si estés somort del endoloriment.

El repicament durá llarga estona, y fou tal, que doná enveja a todas las cosas que's repican, tals com campanas, esque llons y picaportas. Y el repicament, o serie de truchs, acabá ab un frenétich repicó, marcial y rapidíssim.

* * *

Mes encare no s'era fosa la desventura dels Peluts.

Els Nets de Roba agafaren einas talladoras, tals com ganivets, dagas, destrals, tallants de las bolas heterogénias al bullit necessarias, navajas d'afeitar y einas d'análech genre.

Y lenta y dolsament, ab somriure de beatitut, ab inefables delectaments, comensaren a tallar els Peluts a tallets de llangonissa, o a rodanxas. Y la carn queya, rodona com rutllas. Aixís gaudiren els Nets de Roba, tallant destrament. Ells, que abans tallavan pessas de roba que'n deyan «género».

....Ab magestuosa lentitut el cel se aclaría. Una rosada de felicitat humitejava la Transilvania.

Y s'aixecá un, que era el menys Net entre els Nets.

Y feya versos, aixó és, rengles de paraulas que acabavan igual.

Y quan eixí el sol, el poeta cantá; cantá l'himne del triómf.

Y era un himnè fort, que la tornada deya pim, pam. Y parlava de cadenas y grillons. Y de tant en tant deya—¡Avant!

Y tots l'escoltaren.

* * *

LLIBRES

¿POR QUÉ LA NOVELA QUE ESTÁ Á LA MODA ES INMORAL? ¿POR QUÉ LA NOVELA MORAL NO ESTÁ Á LA MODA? — *Estudio social y literario por G. d'Azambuja. F. Gonzalez Font, Editor.—Barcelona 1903.*

Una heroina de Bjerson no gosa dir a son pare que llegeix novelas de P. Bourget y de Gyp.—Per qué no gosa dirho? L'estudi del excelent D'Azambuja hi pot respondre.

El seu estudi es útil a Fransa... no cal dirho! y aqui també, perque's llegeixen tantas novelas traduhidas al francés; y tan afanyats van alguns editors en busca

Y tota mena d'embutits plebeus y aristocrátichs, foren conjuminats ab fragments de Peluts.—Altras rutllas de Pelut anaren a parar a la olla d'algun Net de Roba. (Més avans, ne socarrimavan el pel). Aixís acabá la desventurada historia, l'extermini més gran que hagin narrat las crónicas en historias, romansos y anals. Y jo he acabat la narració tal com l'havía comensada, bo y plascent. Deu, Senyor Nostre ens sía piadós y ens lliuri de calamitats públicas, car com diuen els clergues: *De fame, peste et bello libera nos Domine.* ¡Aixís sía, oh amable llegidor! Y no vagis a paisos llunyans, com la Transilvania y la Servia, perque hi pasan cosas incomprendibles. Ans estigat a casa teva. Y ta muller te sorgirá la roba. Y tos fills lloharán ta saviesa. Y tos parents enaltirán ta gloria. Y tos criats t'acorrerán en tas necessitats. Y als animals doméstichs els darás óssos, sigrons o besas! (óssos al ca, sigrons al lloro, besas al colom). Y si tens coloms, féslos volar. A quin fi te provehirás d'una canya y d'un vell barret. Y ta vida s'escorrerá suau com la fontana entre la molsa.

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DEL
ATENEU BARCELONÉS DEL

del *gros cochon* que presentan com a novela sugestiva... ¡Els Mártirs de Châteaubriand!

Jo vaig mes enllá que D'Azambuja. Soch partidari de la *supressió absoluta* de la novela, per moltes causas. Potser algún día las diré. Una. ¿Per qué novelas? La novela ha mort al poema. D'Homer a... Gyp y a P. Bourget.—L'heroina de Bjerson te rahó d'amagar son crim!

PER LA VIDA, per F. Pous y Pagès.—
Biblioteca Popular de L'Avenç.

En Pous y Pagès es un que va ab l'

Iglesias! En Pous y Pagès se firma Piula!
Are ha fet un drama!

Are ha fet una novela! Jo que no'l co-
neixia literariament!

Bé, senyor Pous, bé! Un xich ingenuu
en el romanticisme de la parella malhau-
rada, en la *tèssis* que satura l'escena en-
tre'l lladre y l'amo de l'hort.—No hi fa
rés! Que hi haji ingenuus al costat de
¡depravats! com V. Catalá.

L'amo de l'hort, justíssim. Llenguatge
rich, sobretot de modismes; n'hi ha pen-
jarellas. Ratllas discretas d'observador.
Color.

Alguns dirán: Alló de guardar porchs!
—Jo ho trovo mitj bíblich. (No mes mitj,
perque'l porcayrol diu reira.)

L'AVAR de Molière.— Traduit per
J. Roca y Cupull.— Biblioteca popular de
L'Avenç.

Traduhir a Molière! y traduhirlo en
dialecte barceloní com ho ha fet el
Sr. Roca y Cupull!—Es una cosa ben
difícil.

Però el senyor Roca y Cupull ha de-
mostrat haver llegit a Molière — y coine-
xe el dialecte barceloní.— A Romea, po-
drán entendre a Molière.

EL POETA CANTAIRE.— *Cansó catalana,*
lletra de F. Balari y música d'en Joseph
Feliu.

Aquesta cansó escrita pel novell com-
positor sobre una xamosa lletra d'en Ba-
lari, además de revelar bones dots técni-
ques, denota en son autor veritable afició
pera'l conreu de la música de carácter
popular, com se veu en sa melodia senzi-
lla y de cayent catalanesch. Esperém ab
dalit la publicació de les altres cansons
d'en Feliu que deuen seguir a *El Poeta*
cantaire, dons ab la present ens ha de-
mostrat aquell que pot ben posarse el
son nom al costat dels tan honorables
músichs que conreuan la cansó catalana
com els Pujol, Segura, Borrás, García
Robles, Serra y'l distingit músich-escrip-
tor que's amaga sota'l pseudónim de
Xim-Xim. (Aqueixa nota bibliográfica es
l'obra postuma de D. S. Simon & Brunet).

— En el número vinent parlarém ab
alguna extensió dels discursos pronunciats
per D. Gabriel Alomar y D. M. S. Oliver
en la sessió extraordinaria que celebrá l'
Ajuntament de Palma l'11 d'Agost de
1902.

